

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2022

BcA. Jitka Ženíšková

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební produkce

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**VLIV DRAMATURGIE OPERNÍHO SOUBORU
NÁRODNÍHO DIVADLA BRNO NA NÁVŠTĚVNOST**

Jitka Ženíšková

Vedoucí práce: PhDr. Ingeborg Radok Žádná

Oponent práce: prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

Datum obhajoby: 14. 9. 2022

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Music Management

MASTERS'S THESIS

**DRAMATURGY OF THE OPERA ENSEMBLE OF THE
NATIONAL THEATRE BRNO AND ITS INFLUENCE ON
ATTENDANCE**

Jitka Ženíšková

Master's thesis supervisor: PhDr. Ingeborg Radok Žádná

Thesis opponent: prof. PhDr. Jiří Štilec, CSc.

Date of defence: 2022/09/14

Allocated accademic degree: MgA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

Vliv dramaturgie operního souboru Národního divadla Brno na návštěvnost

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že jí vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce paní rektorce PhDr. Ingeborg Radok Žádné za její věnovaný čas, trpělivost, ochotu, cenné rady a připomínky.

Dále bych chtěla poděkovat uměleckému šéfovi opery Národního divadla v Brně MgA. Jiřímu Heřmanovi za možnost být součástí Janáčkovy opery při mých stážích. V neposlední řadě děkuji mým kolegům, rodičům a blízkým za velikou podporu při psaní této diplomové práce.

Abstrakt:

V této diplomové práci se zabývám dramaturgií operního souboru Národního divadla v Brně a jejím vlivem na návštěvnost. Cílem práce je zjistit, zda a do jaké míry dramaturgie ovlivňuje návštěvnost a jaké jsou další faktory, které návštěvnost ovlivňují. Nedílnou součástí této práce je přehled dramaturgie od roku 1965 do současnosti pro historický kontext a porozumění, jak se vyvíjel vkus lokálního publika.

Abstract:

In this master's thesis I pursue the dramaturgy of the opera ensemble of the National Theater in Brno and its influence on attendance. The aim of this thesis is to find out whether and to what extent dramaturgy influences attendance and what are other factors that affect attendance. An integral part of this thesis is an overview of dramaturgy from 1965 to the present for the historical context and understanding of how the taste of the local audience has developed.

Klíčová slova:

Národní divadlo Brno, operní soubor, festival Janáček Brno, dramaturgie, návštěvnost

Keywords:

National Theater Brno, opera ensemble, festival Janáček Brno, dramaturgy, attendance rate

Obsah

1. ÚVOD	11
2. JANÁČKOVA OPERA Z PRODUKČNÍHO HLEDISKA.....	13
3. DRAMATURGIE V LETECH 1965–2022	17
3.1. SEZONA 1965/1966.....	17
3.2. SEZONA 1966/1967.....	18
3.3. SEZONA 1967/1968.....	19
3.4. SEZONA 1968/1969.....	20
3.5. SEZONA 1969/1970.....	22
3.6. SEZONA 1970/1971.....	23
3.7. SEZONA 1971/1972.....	24
3.8. SEZONA 1972/1973.....	25
3.9. SEZONA 1973/1974.....	26
3.10. SEZONA 1974/1975.....	27
3.11. SEZONA 1975/1976.....	28
3.12. SEZONA 1976/1977.....	29
3.13. SEZONA 1977/1978.....	30
3.14. SEZONA 1978/1979.....	30
3.15. SEZONA 1979/1980.....	31
3.16. SEZONA 1980/1981.....	32
3.17. SEZONA 1981/1982.....	33
3.18. SEZONA 1982/1983.....	34
3.19. SEZONA 1983/1984.....	34
3.20. SEZONA 1984/1985.....	35
3.21. SEZONA 1985/1986.....	36
3.22. SEZONA 1986/1987.....	36
3.23. SEZONA 1987/1988.....	37
3.24. SEZONA 1988/1989.....	38
3.25. SEZONA 1989/1990.....	39
3.26. SEZONA 1990/1991.....	39
3.27. SEZONA 1991/1992.....	40
3.28. SEZONA 1992/1993.....	41
3.29. SEZONA 1993/1994.....	41
3.30. SEZONA 1994/1995.....	42
3.31. SEZONA 1995/1996.....	43
3.32. SEZONA 1996/1997.....	44
3.33. SEZONA 1997/1998.....	45
3.34. SEZONA 1998/1999.....	45
3.35. SEZONA 1999/2000.....	46
3.36. SEZONA 2000/2001.....	47
3.37. SEZONA 2001/2002.....	47
3.38. SEZONA 2002/2003.....	48
3.39. SEZONA 2003/2004.....	49
3.40. SEZONA 2004/2005.....	50
3.41. SEZONA 2005/2006.....	50
3.42. SEZONA 2006/2007.....	51
3.43. SEZONA 2007/2008.....	52
3.44. SEZONA 2008/2009.....	53
3.45. SEZONA 2009/2010.....	54
3.46. SEZONA 2010/2011.....	54
3.47. SEZONA 2011/2012.....	55
3.48. SEZONA 2012/2013.....	56
3.49. SEZONA 2013/2014.....	57
3.50. SEZONA 2014/2015.....	57
3.51. SEZONA 2015/2016.....	58
3.52. SEZONA 2016/2017.....	60
3.53. SEZONA 2017/2018.....	61

3.54.	SEZONA 2018/2019	63
3.55.	SEZONA 2019/2020	64
3.56.	SEZONA 2020/2021	65
3.57.	SEZONA 2021/2022	66
3.58.	PLÁN NA SEZONU 2022/2023	67
4.	DRAMATURGIE MEZI LETY 1965–2022 V GRAFICKÉM ZOBRAZENÍ.....	69
5.	SHRNUTÍ	71
6.	POROVNÁNÍ SE ZAHRANIČÍM	73
6.1.	SVĚTOVĚ NEHRANĚJŠÍ SKLADATELÉ	73
6.2.	SVĚTOVĚ NEJHRANĚJŠÍ OPERY	74
6.3.	NEJHRANĚJŠÍ OPERY DLE ZEMÍ	74
6.4.	ZEMĚ S NEJVYŠŠÍM POČTEM PŘEDSTAVENÍ	75
6.5.	SHRNUTÍ	75
7.	ZÁVĚR.....	77
8.	SOUPIS POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	80
9.	PŘÍLOHY	81
9.1.	PŘÍLOHA Č. 1 - SEZNAM UVEDENÝCH OPER MEZI LETY 1965–2022	81

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – seznam uvedených oper mezi lety 1965-2022

Seznam použitého označování a zkratek:

NdB – Národní divadlo Brno

ND Brno – Národní divadlo Brno

Janáčkova opera – operní soubor Národního divadla v Brně

1. Úvod

Ve své diplomové práci se věnuji vlivu dramaturgie na návštěvnost. Rozhodla jsem se zaměřit na operní soubor Národního divadla v Brně, též známý pod zavedeným názvem Janáčkova opera. O tento soubor se zajímám již dlouhodobě. Pravidelně jsem ji navštěvovala jako divák, a proto jsem jí věnovala svou bakalářskou práci. V té jsem se zaměřila na fungování Janáčkovy opery od roku 2015, kdy se změnilo vedení opery. Po změně vedení jsem jako divák zaznamenala veliký posun v umělecké kvalitě představení. Janáčkova opera pravidelně získává za své inscenace mnohá ocenění a v bakalářské práci jsem zabývala korelací umělecké kvality a návštěvnosti.

Kromě teoretických znalostí, které jsem získala při psaní mé bakalářské práce, jsem se s uměleckou činností Janáčkovy opery setkala prakticky při dvou stážích v roce 2021 na pozici asistenta režie, nejdříve u režiséra Jiřího Heřmana u inscenace Nabucco a později u Davida Radoka při inscenaci Peter Grimes.

V únoru letošního roku jsem do Janáčkovy opery nastoupila jako produkční na trvalý pracovní úvazek a díky tomu neustále získávám velké množství nových informací z oblasti plánování, provozu a financování operního souboru.

Kromě informací, které jsem získala díky práci v této instituci, jsem čerpala z archivu Národního divadla v Brně, a to zejména v nejrozsáhlejší, analytické části mé diplomové práce. V této části mapuji dramaturgii Janáčkovy opery od sezony 1965/1966 do současnosti. Rok 1965 jakožto mezník jsem zvolila z toho důvodu, že v tomto roce bylo otevřeno Janáčkovo divadlo, které vždy bylo a je hlavní scénou operního souboru. Díky tomu je možné sezony mezi sebou porovnávat.

Z přehledu dramaturgie od první po současnou sezonu Janáčkovy opery lze zjistit, jakým směrem se dramaturgie v průběhu let vyvíjela, které tituly byly nejčastěji uváděné, a tudíž lze vyvodit specifika brněnského publika, které mohou pramenit z historie a zvyklostí v brněnské opeře. Je důležité vědět, jaké opery a kteří skladatelé byly v historii nejžádanější u diváků, protože lze předpokládat, že vkus místního publika se za toto, poměrně krátké časové období 57 let, příliš nezměnil. Díky tomu je možné se domnívat, jakým směrem by se Janáčkova opera měla ubírat do budoucna.

Nevycházím pouze z umělecké hodnoty a dramaturgie, ale také z faktických ekonomických údajů a výsledků hospodaření, zejména procenta návštěvnosti. Právě touto otázkou se chci v mé diplomové práci zabývat. Cílem práce je zjistit, jak se v historii proměňovala dramaturgie brněnské opery, jakým způsobem se

vyvíjela návštěvnost a zda je možné určit faktory, které návštěvnost přímo ovlivňují. Podobnou otázkou jsem se již zabývala v mé bakalářské práci, ale v diplomové práci se chci na tuto problematiku podívat v širším kontextu, ve srovnání s historií Janáčkovy opery a v porovnání se současnými dramaturgickými tendencemi v zahraničí.

2. Janáčkova opera z produkčního hlediska

Operní soubor, též zvaný Janáčkova opera, je jeden ze tří souborů Národního divadla v Brně (dále ND Brno), vedle souboru baletního a činoherního. Zřizovatelem Národního divadla v Brně je statutární město Brno, dále je ND Brno podporováno Jihomoravským krajem a Ministerstvem kultury České republiky.

Národní divadlo Brno disponuje celkem třemi divadelními budovami, kterými je Janáčkovo divadlo, Mahenovo divadlo a Divadlo Reduta. Já se zaměřuji zejména na Janáčkovo divadlo, které bylo otevřeno v roce 1965. Přestože jsou v Janáčkově divadle uváděna též baletní představení, sídlí v něm pouze operní soubor. V Janáčkově divadle se konají téměř všechna představení opery, konají se všechny zkoušky a sídlí v něm také vedení opery. Mimo představení a akce Národního divadla v Brně se v Janáčkově divadle konají koncerty Filharmonie Brno.

Vedení a produkce Janáčkovy opery tvoří tým celkem devíti lidí. Vedení představuje šéf opery Jiří Heřman, šéfdirigent Marko Ivanović a dramaturgyně Patricie Částková. Produkce čítá tři pracovní pozice, tajemníka opery a vedoucího produkce, produkční operního provozu a asistenta šéfa opery a produkční nových inscenací. Operní soubor má jako jediný vlastního ekonoma a také vlastní marketing, který byl v letošním roce posílen o druhého pracovníka.

Janáčkova opera je pořadatelem mezinárodního festivalu Janáček Brno. Festival je spravovaný uměleckou radou, má svého tajemníka a vlastní marketing.

Janáčkova opera pravidelně získává prestižní ocenění, včetně cen Divadelních novin za inscenaci roku, jako tomu bylo v roce 2021 za inscenaci Petera Grimese, či Cen divadelní kritiky. Přesto má ale návštěvnost ND Brno v posledních letech klesající tendenci. Tímto tématem jsem se zabývala už v bakalářské práci.

„V roce 2015 byla návštěvnost operního souboru na domácích scénách 66,23 % a do roku 2018 vzrostla na 81,21 %.

V minulém roce však návštěvnost náhle poklesla na 60,11 %, ačkoliv během minulé sezony nedošlo k žádné zásadní změně, která by návštěvnost mohla natolik ovlivnit. Pokles byl proto pravděpodobně způsoben několika faktory. Jedním z nich bylo dle mého názoru uzavření Janáčkova divadla kvůli rekonstrukci, která probíhala od roku 2017 až do listopadu 2018, tedy téměř do konce roku 2018. Došlo tak k přerušení kontinuity v návštěvnosti a nyní může trvat i několik sezon, než dojde k jejímu obnovení. Dalším faktorem je zřejmě zavedení systému blokového hraní. Národní divadlo v Brně bylo vždy čistě repertoárové divadlo, a proto bylo již od zavedení stagionového hraní otázkou, zda si na tento systém brněnské publikum zvykne. Druhou otázkou v souvislosti se systémem stagiony je

to, zda je v Brně na tento systém dostatečný potenciál diváků, vezmeme-li v potaz, že v Brně není mnoho turistů. Vzhledem k poklesu návštěvnosti se zjevně ukazuje, že tento systém není zcela vhodný pro město o rozloze a počtu obyvatel Brna. Jak jsem ale již zmínila na začátku práce, vedení si je tohoto problému vědomo a postupně se proto uchyluje k semi-stagionovému typu. Hraní v blocích bude od příští sezony zachováno jen u nových a několika vybraných inscenací a ostatní inscenace v repertoáru budou uváděny v průběhu celé sezony.“¹

V roce 2020 došlo ke zvýšení návštěvnosti na 62,30 %, přestože se již jednalo o rok zasažený pandemií. Nárůst se dá pravděpodobně přičítat tomu, že se v tomto roce uskutečnil festival Janáček Brno 2020, ačkoliv se kvůli restrikcím spojenými s epidemiologickou situací neuskutečnil celý.

Dopad pandemie byl na návštěvnost znatelný zejména v roce 2021. Návštěvnost opery klesla na 52,76 %. Prvním důvodem bylo to, že i po otevření divadel a rozvolnění, kdy se mohly konat kulturní akce, se velká část diváků stále bála chodit do společnosti. Poté, co tato vlna odezněla, si naopak velká část diváků stěžovala na povinnost mít v průběhu zakrytý nos a ústa – nosit respirátor. Po zrušení tohoto nařízení počátkem roku 2022 byl znát velký nárůst návštěvnosti.

Již v bakalářské práci jsem se věnovala faktorům, které ovlivňují návštěvnost. Konkrétně jsem ve spojitosti s poklesem návštěvnosti po rekonstrukci Janáčkovy divadla zmiňovala kontinuitu v návštěvnosti. Tehdy jsme nevěděli, že nás čeká pandemie a restrikce, kvůli nimž muselo být divadlo několik měsíců v kuse uzavřeno. Za předpokladu, že již nepříjde žádný lockdown a nařízení vlády, které by omezovalo konání představení, bude trvat několik let, než se operní soubor dostane na procenta návštěvnosti, které měl před pandemií a otázkou je, zda tato čísla překoná a případně za jak dlouho.

Faktorů, které ovlivňují návštěvnost, je samozřejmě více. Návštěvnost úzce ovlivňuje ekonomická situace. Nyní je velmi těžké predikovat, jakým směrem se bude ekonomika ubírat. Po zasažení pandemií došlo v roce 2021 v znovunastartování ekonomiky a pro rok 2022 se očekával nárůst HDP o 3 %, avšak vzhledem k probíhajícímu válečnému konfliktu na Ukrajině je již teď zjevné, že tento cíl nebude naplněn. Kultura se stejně jako ostatní sektory potýká s vysokou inflací a růstem cen. Navíc pravděpodobně hrozí výrazné krácení rozpočtu Ministerstva kultury České republiky i omezení podpory kultury na úrovni

¹ Jitka Ženíšková. *Činnost operního souboru NdB v letech 2015-2020*. Bakalářské práce. Praha: Akademie múzických umění, Hudební a taneční fakulta, 2020.

obcí a krajů vzhledem k prioritizaci jiných sektorů a podpoře humanitární pomoci na Ukrajině.

Kromě těchto globálních faktorů ovlivňuje návštěvnost také geografie. V případě Národního divadla v Brně je důležité si uvědomit, že se nejedná o metropoli, kterou ročně navštíví několik milionů turistů. Je proto důležité zaměřit se na obyvatele Brna a širokého okolí. Zároveň je velký potenciál v blízkosti Rakouska a Vídně. Janáčkova opera a zejména festival Janáček Brno z tohoto důvodu často pořádá tiskové konference ve Vídni. Přestože ve Vídni se nachází jeden z nejlepších operních domů světa, brněnská opera je unikátní díky osobnosti Leoše Janáčka a také nabízí vstupenky za zlomek ceny Vídeňské státní opery.

Dalším faktorem, který ovlivňuje dramaturgii i návštěvnost, je demografie. Operní domy po celém světě si v posledních letech kladou otázku, jak do divadla přivést mladší generaci. Průměrný věk operního návštěvníka celosvětově je 60 let a více. Divadla se snaží mladou generaci přilákat pomocí edukativních programů, a především také zvýhodněným vstupným. Přesto by ale divadlo mělo znát své publikum a jeho průměrný věk, protože starší generace je zpravidla více konzervativní a vyhledává určité tituly i způsob uměleckého zpracování. Pokud tvoří větší část diváků, je třeba jí přizpůsobit dramaturgii.

Dalším z faktorů, který je spjat s návštěvností, je prodej abonmá. Ten je také spojen s výše popsaným problémem průměrného věku návštěvníků. Starší generace byla zvyklá na předplatné, ale s generační obměnou zájem o předplatné klesá. Mladší generace nejsou zvyklé, nebo z časových důvodů ani nemohou plánovat návštěvu představení s velkým předstihem a vstupenky proto raději kupují individuálně a s menším časovým předstihem. Národní divadlo Brno po vzoru několika evropských divadel zavedla tzv. FlexiAbo. Nejedná se o hotový balíček vstupenek na určené inscenace, ale divák si může sám zvolit tituly i termíny. Systém je identický jako kdyby si návštěvník kupoval vstupenky na jednotlivá představení, avšak pořízení vstupenek v rámci tohoto předplatného je finančně výhodnější. Zájem o tento druh abonmá do roku 2019 rostl, avšak po začátku pandemie prodej, nejen tohoto typu abonmá, prudce klesl. Zatímco v roce 2017 byl celkový počet předplatitelů NdB 19 043, v roce 2021 jich bylo 9 281. Pandemie samozřejmě hrála klíčovou roli, avšak předplatitelů operních inscenací v ND Brno stále ubývá již mnoho let. I v tomto případě se jedná o obecný problém evropských divadelních scén, nejen Janáčkovy opery.

V neposlední řadě ovlivňuje návštěvnost cena vstupenky. Ta závisí na mnoha faktorech, včetně výše zmiňované ekonomické situace. Dá se proto předpokládat,

že průměrná cena vstupenky stále poroste. V roce 2021 byla průměrná cena v operní souboru 350,- Kč. Pro srovnání, v předchozím roce to bylo 318,- Kč a v roce 2019 to bylo 290,- Kč.

Uvedla jsem hlavní důležité faktory, které ovlivňují návštěvnost. Jsou to jak globální, tak lokální faktory. Návštěvnost neovlivňuje jen jeden z nich, ale pravděpodobně několik zmiňovaných faktorů současně.

Na dalších stranách se budu věnovat jednomu významnému faktoru, který dokáže návštěvnost výrazně ovlivnit, a to dramaturgii. Pro pochopení kontextu vývoje dramaturgie v Janáčkově opeře v průběhu let a na jaké složení repertoáru jsou pravidelní návštěvníci zvyklí, jsem se rozhodla sledovat dramaturgii už od roku 1965, kdy bylo otevřeno Janáčkově divadlo.

U jednotlivých sezon uvádím všechny premiéry, které se uskutečnily, a jmenuji režiséry inscenace a autory hudebního nastudování. Všechny premiéry zasazuji do kontextu uvedením datem derniéry², případné obnovené premiéry a všech dalších uvedení až po současnost v Janáčkově divadle.

² Datum derniéry není známo u všech inscenací, protože některé z nich byly staženy z repertoáru bez řádné derniéry.

3. Dramaturgie v letech 1965–2022

3.1. Sezona 1965/1966

Janáčkově divadlo, programově věnováno především operním a baletním představením, bylo slavnostně otevřeno 2. října 1965 premiérou opery Leoše Janáčka *Příběhy lišky Bystroušky* v hudebním nastudování dirigenta Františka Jílka, v režii Miloše Wasserbauera a scéně Františka Trösterera. Inscenace zůstala na repertoáru do roku 1969, ale hned v následujícím roce měla premiéru nová inscenace této opery. Ta měla ale podobný příběh, po její derniéře v roce 1983 ji o rok později nahradila další inscenace, a tak byla opera *Příhody lišky Bystroušky* od premiéry v nově otevřeném Janáčkově divadle na repertoáru téměř nepřetržitě až do roku 1993, ale tomu se budu více věnovat na dalších stranách.

Druhou premiérou první sezony v Janáčkově divadle byla Verdiho *La Traviata* nastudovaná Oldřichem Pipkem v režii Oskara Linharta. Tato inscenace se hrála až do roku 1979.

V druhé polovině sezony byly uvedeny hned dvě, tehdy soudobé, opery. První z nich, *Dantónova smrt*, jejíž autorem je Gottfried von Einem, měla premiéru 28. ledna 1966. Režie se ujal dnes legendární režisér Václav Věžník, dirigentem byl František Jílek. Přestože se jednalo o významnou událost, jelikož tato premiéra byla též československou premiérou tohoto díla, byla inscenace byla uváděna jen krátce, v červnu téhož roku se uskutečnila její derniéra. Dílo již v České republice nebylo nikdy znovu uvedeno.³

Čtvrtou premiérou sezony byla Gounodova opera *Faust a Markétka*, opět nastudovaná Oldřichem Pipkem, v režii Oskara Linharta. Po premiéře 28. února zůstala inscenace na repertoáru po čtyři sezony.

Ze žánru barokní opery byla uvedena opera G. F. Händela *Julius Caesar*. Premiéru měla 4. června 1966 v režii Miloše Wasserbauera pod vedením Františka Jílka.

Sezonu uzavřela premiéra druhé soudobé opery, a to Brittenovy komické opery *Albert Herring*. Hudebního nastudování se ujal tehdejší dramaturg opery Státního divadla v Brně Václav Nosek, režisérem inscenace byl opět Václav Věžník. Premiéra se uskutečnila 7. července, ale inscenace měla hned v prosinci nadcházející sezony svou derniéru.

³ Průzkum jsem zaměřila pouze na profesionální divadla, která mají archiv zpřístupněný veřejnosti.

První sezona Janáčkovy opery přinesla celkem šest operních premiér, z čehož dvě byly tehdy soudobé. Opery *Albert Herring*, *Dantonova smrt* a *Julius Caesar* už v Janáčkově divadle nebyly nikdy uvedeny. Opera *Faust a Markéta* byla znovuuvvedena v roce 1988 a naposledy v režii Jiřího Heřmana a v hudebním nastudování Marka Ivanoviče v roce 2017. *La Traviata* byla též inscenována vícekrát, v roce 1993 a nejnovější inscenace z roku 2001 je stále v repertoáru Janáčkovy opery, hraje se zejména na letní scéně na Špilberku. Z těchto šesti oper první sezony Janáčkovy opery byla jednoznačně nejvíce uváděná opera *Příhody lišky Bystroušky*. Od roku 1965 byla uvedena celkem v pěti inscenacích. Jak jsem již zmínila, tento titul byl tak na repertoáru téměř neustále a poslední inscenace z roku 2018, v režii Jiřího Heřmana a v hudebním nastudování Marka Ivanoviče je stále na repertoáru. Stejně tak jako premiéra v roce 1965 byla uvedena při příležitosti slavnostního otevření Janáčkovy divadla, premiéra 17. listopadu 2018 byla symbolicky uvedena ke znovuotevření divadla po rozsáhlé rekonstrukci.

Uvedené premiéry v sezoně 1965/1965: L. Janáček – *Příběhy lišky Bystroušky*, G. Verdi – *La Traviata*, G. von Einem – *Dantonova smrt*, Ch. Gounod – *Faust a Markéta*, G. F. Händel – *Julius Caesar*.

3.2. Sezona 1966/1967

První premiéra sezony 1966/1967 byla *Julietta* Bohuslava Martinů. Inscenace byla uvedena 9. října 1966 v režii Oskara Linharta a hudebním nastudování Jana Štycha. Derniéra se konala v květnu dalšího roku a nová inscenace *Julietty* byla v Janáčkově divadle uvedena až v roce 1982. Zatím poslední inscenace této opery se uskutečnila v roce 2019, kdy režisér David Radok společně s dirigentem Marko Ivanovićem uvedli nastudovali operu *Tři fragmenty z Juliette*.

Druhá premiéra sezony se konala 8. ledna 1967. Byla jí opera *Otello* Giuseppe Verdiho v režii Miloše Wasserbauera a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace se hrála do derniéry v roce 1974 a v roce 1989 ji nahradilo nové nastudování. Nová inscenace měla premiéru 17. června 2022 v režii ředitele Národního divadla v Brně Martina Glasera a hudebním nastudování Roberta Kružíka.

Třetí premiérou sezony byla *Figarova svatba* Wolfganga Amadea Mozarta. Konala se 10. února 1967, režisérem této inscenace byl Václav Věžník a dirigentem Jan Štych. Inscenace se hrála téměř deset let, derniéru měla v roce 1976. Od té doby

byla v Janáčkově opeře uvedena v dalších dvou inscenacích, naposledy v roce 2011. Tato inscenace v režii Annette Jahns se hrála pouze jeden rok a na repertoáru proto v současné době není.

Čtvrtá premiéra patřila Leoši Janáčkově a jeho opeře *Výlety pana Broučka* v režii Miloše Wasserbauera a hudebním nastudování Františka Kříže. Po derniéře této inscenace v roce 1971 byla uvedena pouze dvakrát a v současné době není na repertoáru a patří tak k méně uváděným operám Leoše Janáčka.

Poslední premiéra sezony byla *Piková dáma* Petra Iljiče Čajkovského. Premiéra se odehrála 1. července 1967. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha byla na repertoáru do roku 1971 a nová inscenace této opery byla uvedena až v roce 2018 v režii Martina Glasera a hudebním nastudování Roberta Kružíka. Tato inscenace ale byla netradičně uvedená v Mahenově divadle, protože Janáčkově divadlo bylo v té době v rekonstrukci. Digniéra se uskutečnila 28. února 2022 ve zcela vyprodaném sále.

Tato sezona přinesla celkem pět premiér, z nichž na rozdíl od sezony předešlé nebyla ani jedna soudobá. Vzhledem k počtu inscenací v Janáčkově divadle z nich je nejoblíbenější *Juliette B. Martinů*. Dočkala se celkem čtyř nastudování.

Uvedené premiéry v sezoně 1966/1967: B. Martinů – *Juliette*, G. Verdi – *Otello*, W. A. Mozart – *Figarova svatba*, L. Janáček – *Výlety pana Broučka*, P. I. Čajkovskij – *Piková dáma*.

3.3. Sezona 1967/1968

20. září 1967 se konala premiéra *Prodané nevěsty* Bedřicha Smetany v režii Václava Věžníka. Tato inscenace byla v repertoáru až do roku 1984, kdy byla ihned nahrazena novou inscenací. Na repertoáru je od té doby téměř nepřetržitě, v letošní sezoně je na repertoáru inscenace z roku 2006 v režii Ondřeje Havelky. Druhá premiéra sezony, opera *Tamerlán* Josefa Myslivečka se konala 8. října 1967. Režijně se ji ujal Miloš Wasserbauer a hudebně nastudoval Václav Nosek. Inscenace měla derniéru v květnu téže sezony a od té doby tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Třetí premiéra se uskutečnila 5. listopadu 1967 a byla jí opera *Fidelio* Ludwiga van Beethovena v režii německého režiséra Günthera Lohse a hudebním nastudování

Jiřího Waldhanse.⁴ Inscenace byla na repertoáru tři roky a následně byly v Janáckově divadle uvedeny další dvě inscenace.

Druhou polovinu sezony otevřela 23. února 1968 premiéra opery Giacoma Pucciniho *Turandot* v režii Oskara Linharta a v hudebním nastudování Jana Štycha. Inscenace byla na repertoáru celkem osm let a v dalších letech byly uvedeny další dvě inscenace této opery.

Pátá premiéra patřila soudobé opeře *Pozdvižení v Efesu* od Iši Krejčího. Premiéra se konala 5. dubna 1968, téměř měsíc po smrti autora. Tato inscenace v režii Miloslava Nekvasila a v hudebním nastudování Václava Noska se hrála po jednu sezonu, v dubnu 1969 měla svou derniéru a nebyla už nikdy uvedena.

Další inscenací byla opera *Káťa Kabanová* Leoše Janáčka v režii Oskara Linharta a v hudebním nastudování Františka Jílka. Premiéra se konala 11. května 1968 a hrála se do roku 1972. Po této inscenaci následovalo dalších pět ztvárnění, zatím poslední inscenace měla premiéru v roce 2016. Jednalo se o velmi úspěšnou produkci v rámci festivalu Janáček Brno 2016 v režii Roberta Carsena.

Poslední premiéra sezony se uskutečnila 25. června 1968, kdy byla uvedena opera George Gershwinu *Porgy a Bess* v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Jednalo se o československou premiéru. Na repertoáru byla do roku 1971 a po derniéře už nebyla v Janáckově divadle nikdy uvedena.

Tato sezona přinesla celkem sedm premiér, což je úctyhodné číslo. Byly uvedeny čtyři opery českých autorů, z čehož jedna byla opera Leoše Janáčka a jedna opera byla soudobá. Do výčtu soudobých oper lze zařadit i operu *Porgy a Bess*, celkem tedy byly uvedeny dvě soudobé opery. Ze světového repertoáru byly uvedeny dvě opery, *Fidelio* a *Turandot*.

Premiéry v sezoně 1987/1978: B. Smetana – *Prodaná nevěsta*, J. Mysliveček – *Tamerlán*, L. van Beethoven – *Fidelio*, G. Puccini – *Turandot*, I. Krejčí – *Pozdvižení v Efesu*, L. Janáček – *Káťa Kabanová*, G. Gershwin – *Porgy a Bess*.

3.4. Sezona 1968/1969

První premiéra sezony se konala 1. října 1968 a patřila opeře *Z mrtvého domu* Leoše Janáčka. Jednalo se o obnovenou premiéru inscenace v režii Miloše Wasserbauera a v hudebním nastudování Františka Jílka, která měla premiéru poprvé v roce 1958. Nahradila ji až nová inscenace v režii Václava Věžníka v roce

⁴ Scénograf Jochen Schube a kostýmní výtvarnice Elisabeth Selle byli také z Německa, a z toho důvodu předpokládám, že se jednalo o koprodukcii.

1974. Po ní následovala pouze jedna inscenace v roce 1998, ale další premiéra této opery je plánovaná na 2. listopadu 2022.

Následující premiéra sezony patřila dalšímu významnému českému autorovi Bohuslavu Martinů a jeho opeře *Mirandolina*. Režisérem této inscenace byl Norbert Snítal a dirigentem Václav Nosek. Derniéru měla v roce 1970 a už nebyla nikdy znovu uvedena.

Třetí premiéra byla opět česká opera, *Psohlavci* Karla Kovařovic v režii Emila F. Vokálka a nastudování Jana Štycha. Tato opera byla v předchozích letech uvedena dvakrát v Janáčkově, dnešním Mahenově divadle. Po derniéře této inscenace v dnešním Janáčkově divadle už ale nebyla nikdy uvedena.

Další premiéra se konala 7. března 1969 a patřila světovému repertoáru, opeře Wolfganga Amadea Mozarta *Don Giovanni* v režii Miloše Wasserbauera a hudebním nastudování Bohumíra Lišky. Derniéru této inscenace se konala v říjnu 1970, ale opera *Don Giovanni* byla samozřejmě inscenována vícekrát, celkem čtyřikrát, naposledy v roce 2013.

Následovala premiéra dvou společně inscenovaných oper *Sedlák kavalír* Pietra Mascagniho a *Komedianti* Ruggera Leoncavalla. Inscenace v režii Václava Věžníka a nastudování Jana Štycha a Františka Preislera st. měla premiéru 10. dubna 1969 a měla derniéru v roce 1982. Nastudovány byly obě opery v Janáčkově divadle ještě jednou, v roce 1997.

Dne 24. května měla premiéru další česká opera, *Jakobín* Antonína Dvořáka. Jednalo se o obnovenou premiéru inscenace v režii Václava Věžníka z roku 1963. Derniéru měla tato inscenace v roce 1978 a tak byla na repertoáru divadla celkem patnáct let. Po této inscenaci byla opera nastudována ještě dvakrát, v Janáčkově divadle tedy celkem třikrát.

Poslední premiéra sezony se konala 27. června 1969. Bylo uvedeno monodrama *Očekávání* Arnolda Schönberga společně s oratoriem *Jana z Arcu* Arthura Honeggera v režii Miloše Wasserbauera a nastudování Václava Noska. Inscenace měla derniéru v roce 1970, ale *Očekávání* bylo v Janáčkově uvedeno ještě jednou, v roce 2016 společně s operou Bély Bartóka v režii Davida Radoka.

Celkem bylo v této sezoně uvedeno sedm oper, nicméně dvě z nich byly pouze obnovené premiéry. Důraz byl kladen na českou operu, protože čtyři tituly byly od českých autorů. Světová opera byla zastoupena třemi inscenacemi, z nichž *Sedlák kavalír/Komedianti* a *Očekávání/Jana z Arcu* byly z 20. století. Ze staršího repertoáru byla tedy uvedena jen jedna opera, *Don Giovanni*.

Premiéry v sezoně 1969/1969: L. Janáček – *Z mrtvého domu*, B. Martinů – *Mirandolina*, K. Kovařovic – *Psohlavci*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*, P. Mascagni – *Sedlák kavalír*, L. Leoncavallo – *Komedianti*, A. Dvořák – *Jakobín*, A. Schönberg – *Očekávání*, A. Honegger – *Jana z Arcu*.

3.5. Sezona 1969/1970

První premiéra sezony se konala 8. září 1969 a byla jí opera Antonína Dvořáka *Čert a Káča*. Nejednalo se však o nové nastudování, ale o obnovenou premiéru inscenace Václava Věžníka v hudebním nastudování Václava Noska z roku 1960. Původní inscenace se hrála do roku 1968 v Janáčkově divadle na Malinovského náměstí, tedy dnešním Mahenově divadle. Po otevření dnes Janáčkova divadla byla tato inscenace pouze přenesena. Inscenace byla na repertoáru do roku 1973 a poté byla nastudována ještě třikrát. Poslední inscenace v režii Jiřího Heřmana měla premiéru v roce 2016 a vzhledem k připravované rozsáhlé rekonstrukci Janáčkova divadla byla uvedena v Mahenově divadle, ale po dokončení rekonstrukce byla přenesena do Janáčkova divadla a je stále v repertoáru divadla.

Druhou premiérou byla soudobá opera *Jed z Elsinoru* Karla Horkého v režii Milana Páska a hudebním nastudování Františka Kříže. Premiéra 11. listopadu 1969 byla prvním uvedením tohoto díla a na repertoáru zůstala tato inscenace do roku 1971. Po derniéře už nebyla nikdy uvedena.

Následovala premiéra opery Georgese Bizeta *Carmen*. Inscenace v režii Norberta Snítily a hudebním nastudování Františka Jílka/Václava Noska byla poprvé uvedena 30. ledna 1970. Po její derniéře v roce 1983 byly v Janáčkově divadle uvedeny další tři inscenace, z nichž zatím poslední z roku 2016 v režii Tomáše Pilaře a hudebním nastudování Ondreje Olose je stále na repertoáru.

Čtvrtou premiérou sezony byla další opera světového repertoáru, *Tosca* Giacoma Pucciniho. První uvedení inscenace v režii Branislava Kriška a hudebním nastudování Františka Křížka se konalo 5. března 1970. Další inscenace byla uvedena v roce 1996 a zatím poslední v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Kleckera/Ondreje Olose byla uvedena v roce 2016 a je stále na repertoáru divadla.

28. dubna 1970 měla premiéru inscenace opery *Šárka* Zdeňka Fibicha v režii Miloše Wasserbauera a hudebním nastudování Jana Štycha. Na repertoáru byla pouze jeden rok a poté už nebyla vícekrát uvedena, na rozdíl od stejnojmenného titulu Leoše Janáčka.

Sezona byla završena premiérou nové inscenace opery Leoše Janáčka *Příhody lišky Bystroušky*. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka/Jiřího Pinkase byla na repertoáru do roku 1983. Více jsem se tomuto titulu věnovala již v podkapitole o sezoně 1965/1966.

V této sezoně se uskutečnilo celkem šest premiér, z nichž jedna byla obnovená premiéra. Čtyři tituly prezentovaly českou operu a dva světový repertoár. Z české opery byla uvedena jedna soudobá opera a stejně jako v předešlých sezonách byla uvedena opera Leoše Janáčka.

Premiéry v sezoně 1969/1970: A. Dvořák – *Čert a Káča*, K. Horký – *Jed z Elsinoru*, G. Bizet – *Carmen*, G. Puccini – *Tosca*, Z. Fibich – *Šárka*, L. Janáček – *Příhody lišky Bystroušky*.

3.6. Sezona 1970/1971

První opera této sezony se konala 25. září 1970. Uvedena byla opera *Maryša* Emila Františka Buriana v režii Milana Páska a hudebním nastudování Jana Štycha. Tato opera měla v Národním divadle v Brně původní premiéru v roce 1940 v Divadle Na hradbách. Po derniéře této inscenace v roce 1971 už nebyla nikdy uvedena.

Druhá premiéra sezony se uskutečnila 20. listopadu 1970 a byla uvedena opera *Zásnuby v klášteře* Sergeje Prokofjeva v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka. Tato inscenace byla na repertoáru do roku 1972 a poté už nebyla v Janáčkově divadle nikdy uvedena.

Dne 25. února 1971 se konala premiéra opery *Evžen Oněgin* Petra Iljiče Čajkovského v režii Oskara Linharta a hudebním nastudování Františka Křížka. Dniéru měla tato inscenace v roce 1980, ale hned o dva roky později ji nahradila nová inscenace. Poté byla uvedena ještě ve dvou dalších nastudováních, zatím poslední v režii Martina Glasera a hudebním nastudování Roberta Kružíka je stále na repertoáru.

Čtvrtá premiéra se konala 2. dubna 1971 a představila soudobou operu *Krvavá svatba* maďarského skladatele Sándora Szokolay. Režisérem inscenace byl Václav Věžník a hudebně ji nastudoval Jan Štych. Tato inscenace měla dniéru v říjnu téhož roku a už nebyla nikdy uvedena.

Poslední premiéra sezony 16. června 1971 přinesla první provedení díla Bohuslava Martinů *Trojí přání aneb Vrtkavosti života*. Je to opera-film o třech dějstvích s prologem a epilogem Bohuslava Martinů dokončená roku 1929 na libreto Georgese Ribemonta-Dessaignes. Premiéra se měla konat v Berlíně, nakonec k tomu ale

nedošlo a světová premiéra se tak konala v Brně. Inscenaci včetně filmu režíroval Evald Schorm a hudebně nastudoval Václav Nosek. Po derniéře v roce 1973 už dílo v Brně nebylo uvedeno.

V sezoně 1970/1971 bylo uvedeno celkem pět premiér. Dvě z nich byly od českých autorů, avšak netradičně nebyla uvedena ani jedna opera Leoše Janáčka. Tři tituly představovaly zahraniční tvorbu, z nichž jedna opera byla soudobá. Ze všech uvedených děl se pravidelně na českých i světových scénách uvádí pouze *Evžen Oněgin*, zbylé tituly už nebyly nikdy uvedeny.

Premiéry v sezoně 1970/1971: E. F. Burian – *Maryša*, S. Prokofjev – *Zásnuby v klášteře*, P. I. Čajkovskij – *Evžen Oněgin*, S. Szokolay – *Krvavá svatba*, B. Martinů – *Trojí přání aneb Vrtkavosti života*.

3.7. Sezona 1971/1972

První premiéra sezony se konala 17. září 1971. Uvedena byla opera *Síla osudu* Giuseppe Verdiho v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka/Jana Štycha. Inscenace měla derniéru v roce 1973 a od té doby byla opera uvedena ještě jednou v roce 1995.

Druhá premiéra se konala 19. listopadu 1971 a byla uvedena opera Giacoma Pucciniho *Manon Lescaut* v režii Ulricha Baumgartnera a hudebním nastudování Jana Štycha. Inscenace se hrála do roku 1973 a po derniéře už v Brně nebyla uvedena.

Následovala premiéra opery *Lulu* Albana Berga. Uskutečnila se 28. ledna 1971 a jednalo se o československou premiéru tohoto díla. Inscenaci režíroval Milán Pásek a hudebně nastudoval Václav Nosek. Inscenace měla v září téhož roku derniéru a tento titul již v Brně nebyl uveden.

10. března 1972 se konala premiéra opery Christopa Willibalda Glucka *Alcesta* v režii Oskara Linharta a v hudebním nastudování Jana Štycha. Tato inscenace měla derniéru v říjnu téhož roku a v Brně již nebyla uvedena.

Další premiérou byla inscenace *Její pastorkyně* Leoše Janáčka v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka/Václava Noska. Premiéra se uskutečnila 9. června 1972 a na repertoáru byla do roku 1982, kdy byla stažena, avšak v roce 1984 se konala obnovená premiéra této inscenace, která se hrála až do roku 1997. Po ní bylo uvedeno několik dalších inscenací, zatím poslední z roku 2015 v režii Martina Glasera a hudebním nastudování Marka Ivanoviče je stále na repertoáru.

Poslední premiéra sezony se konala 30. června 1972 při níž byla uvedena *Prodaná nevěsta* Bedřicha Smetany v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka. Tato inscenace byla v repertoáru do roku 1984, hned v témže roce ji nahradila nová inscenace v režii Oskara Linharta. *Prodaná nevěsta* byla v Janáčkově divadle uvedena celkem pětkrát, poslední inscenace v režii Ondřeje Havelky z roku 2006 je stále na repertoáru divadla.

Sezona 1971/1972 přinesla celkem šest premiér, čtyři opery světového repertoáru a dvě české opery, z čehož jedna byla opera Leoše Janáčka.

Premiéry v sezoně 1971/1972: G. Verdi – *Síla osudu*, G. Puccini – *Manon Lescaut*, A. Berg – *Lulu*, Ch. W. Gluck – *Alcesta*, L. Janáček – *Její pastorkyně*, B. Smetana – *Prodaná nevěsta*.

3.8. Sezona 1972/1973

Sezonu zahájila premiéry opery Antonína Dvořáka *Dimitrij*, která se konala 21. září 1972. Inscenaci režíroval Ladislav Štros a hudebně nastudoval Jan Štych. Inscenace se hrála do roku 1975 a opera *Dimitrij* byla v Janáčkově divadle uvedená znovu v roce 1990.

Druhá premiéra byla určena především dětskému publiku. Byla uvedena pohádková opera Nikolaje Rimského-Korsakova *Zlatý kohoutek*. Inscenace měla premiéru 3. listopadu 1972 a hrála se do roku 1975, kdy měla derniéru. Od té doby už v Brně nebyla uvedena.

Třetí premiéra se konala 9. března 1973 a patřila soudobé opeře Ilji Hurníka *Dáma a lupiči*. Režisérem inscenace byl Jaroslav Chundela a dirigentem Jan Štych. Inscenace byla na repertoáru do června následujícího roku. Po derniéře už v Janáčkově divadle tento titul nebyl uveden.

Další premiéra se konala 11. května 1973. Uveden byl *Falstaff* Giuseppe Verdiho v režii Karla Jernka a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace měla derniéru v roce 1975 a od té doby nebyla uvedena, premiéra *Falstaffa* v režii Ondřeje Havelky a hudebním nastudování Ondřeje Olose je naplánována v dubnu 2023, tedy téměř přesně po padesáti letech.

Poslední premiéra sezony se konala 29. června 1973 a jednalo se zároveň o československou premiéru opery *Nos* Dmitrije Šostakoviče. Inscenaci režíroval Milan Pásek a dirigoval Václav Nosek. Inscenace měla derniéru v prosinci téhož roku a od té doby nebyla v brněnské opeře uvedena.

V této sezoně mělo premiéru celkem pět inscenací. Dvě opery byly soudobé, jedna inscenace byla určena dětem, jedna zastupovala českou operu a jedna opera byla světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1972/1973: A. Dvořák – *Dimitrij*, M. Rimskij-Korsakov – *Zlatý kohoutek*, I. Hurník – *Dáma a lupiči*, G. Verdi – *Falstaff*, D. Šostakovič – *Nos*.

3.9. Sezona 1973/1974

První operou této sezony byla inscenace opery Bedřicha Smetany *Tajemství*. Premiéra se konala 14. prosince 1973 a režisérem inscenace byl Václav Věžník, dirigentem František Jílek. Inscenace byla na repertoáru do roku 1981 a opera byla v Janáčkově divadle podruhé uvedena v roce 1992.

Druhá premiéra se konala 6. prosince 1973. Inscenaci opery *Kníže Igor* Alexandra Borodina režíroval Luboš Ogoun a hudebně nastudoval Jan Štych. Opera byla na repertoáru do roku 1976 a po derniéře už tento titul v Brně nebyl uveden.

Další premiéra patřila soudobé opeře. 8. března 1974 se konala česká premiéra opery německého skladatele Paula Dessau *Lukullovo odsouzení*. Inscenaci režíroval Milan Pásek a hudebně nastudoval Václav Nosek. Inscenace měla derniéru v květnu následujícího roku a od té doby nebyla v Janáčkově divadle uvedena.

Čtvrtou premiérou byla opět opera Bedřicha Smetany. Premiéra inscenace *Libuše* v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka se konala 24. května 1974. Inscenace měla derniéru v roce 1979 a poté byla uvedena až v roce 2018. Inscenace v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Roberta Kružíka byla kvůli probíhající rekonstrukci Janáčkova divadla uvedena na brněnském Výstavišti, do Janáčkova divadla ale byla po dokončení rekonstrukce přenesena a je stále na repertoáru.

Poslední uvedenou inscenací v sezoně 1973/1974 byla opera Giacoma Pucciniho *Madame Butterfly* v režii Evalda Schorma a hudebním nastudování Krsto Mareva/Václava Noska. Tento titul byl v Brně uveden celkem třikrát, podruhé v roce 1992 a poslední inscenace z roku 2009 v režii Jiřího Nekvasila je stále na repertoáru divadla.

V této sezoně se uskutečnilo celkem pět premiér. Dvě opery byly české, obě od skladatele Bedřicha Smetany. Dvě opery byly ze světového repertoáru a jedna opera byla soudobá.

Premiéry v sezoně 1973/1974: B. Smetana – *Tajemství*, A. Borodin – *Kníže Igor*, P. Dessau – *Lukullovo odsouzení*, B. Smetana – *Libuše*, G. Puccini – *Madame Butterfly*.

3.10. Sezona 1974/1975

Sezonu 1974/1975 zahájila opera Leoše Janáčka *Z mrtvého domu*. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Václava Noska měla premiéru 29. září 1974. Derniéru měla tato inscenace v roce 1982. Následně byla tato opera v Janáčkově divadle uvedena v roce 1992 a nové nastudování v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Hrůši bude mít premiéru v listopadu letošního roku.

Druhá premiéra se konala 13. prosince 1974. Uvedena byla inscenace opery Giuseppe Verdiho *Don Carlos* v režii Karla Jernka a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace měla derniéru v roce 1981, podruhé byla v Janáčkově divadle uvedena v roce 2000 a poslední inscenace z roku 2019 v režii Martina Glasera a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka je stále na repertoáru.

Další premiéra se konala 14. února 1975 a v jednom večeru byly uvedeny dvě jednoaktovky, *Modrovousův hrad* Bély Bartóka a *Chytračka* Carla Orffa. Obě opery režíroval Milan Pásek a dirigoval Václav Nosek. Inscenace měla derniéru v červnu téhož roku. Tehdy soudobá opera *Chytračka* už v Janáčkově divadle nebyla nikdy uvedena, zatímco opera *Modrovousův hrad* byla v Janáčkově divadle opět nastudována v roce 2016, kdy ji režisér David Radok ve své inscenaci spojil s jednoaktovkou *Očekávání* Arnolda Schönberga.

Čtvrtá premiéra sezony byla opera *Vojna a mír* Sergeje Prokofjeva. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka měla premiéru 16. května 1975. Inscenace se hrála do roku 1978, ale v roce 1977 byla uvedena jako obnovená premiéra. Potřetí byl tento titul uveden v roce 2005, ale v Brně se odehrálo jen několik představení, protože se jednalo o stagionové představení uvedené ve spolupráci s Národním akademickým divadlem opery a baletu Tarase Ševčenka.

Poslední premiéra sezony se konala 4. července 1975 a jednalo se o československou premiéru opery *Svítání* soudobého skladatele Karla Horkého v režii Milana Páska a hudebním nastudování Václava Noska. Tato inscenace byla na repertoáru do roku 1977 a po její derniéře už nebyla v Janáčkově divadle uvedena.

V sezoně 1974/1975 bylo uvedeno celkem pět nových inscenací. Po dvou sezonách byla znovu uvedena opera Leoše Janáčka, a kromě ní byla uvedena ještě jedna česká, soudobá opera. Světový repertoár byl zastoupen čtyřmi operami, z nichž dvě byly spojené v jedné inscenaci a jedna opera byla soudobá.

Premiéry v sezoně 1974/1975: L. Janáček – *Z mrtvého domu*, G. Verdi – *Don Carlos*, B. Bartók – *Modrovousův hrad*, C. Orff – *Chytračka*, S. Prokofjev – *Vojna a mír*, K. Horký – *Svítání*.

3.11. Sezona 1975/1976

První premiéra této sezony se uskutečnila 12. září 1975. Uvedena byla *Hubička* Bedřicha Smetany v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Tato opera byla od roku 1965 v Janáčkově divadle nastudována celkem třikrát, poslední inscenace byla uvedena v roce 2015, ale již není na repertoáru.

Druhá premiéra se konala 12. prosince 1975. Operu *Boris Godunov* Modesta Petroviče Musorgského tehdy režíroval Václav Kašlík a hudebně nastudoval František Jílek. Inscenace byla po roce stažena a tento titul byl v Janáčkově opeře uveden ještě jednou, v roce 2007.

Jako další byla uvedena opera *Lazebník sevillský* Giochina Rossiniho. Inscenace v režii Inge Švandové-Koutecké a hudebním nastudování Jana Štycha měla premiéru 16. ledna 1976. Následně byl tento titul v Janáčkově divadle uveden ještě dvakrát, zatím poslední inscenace z roku 2007 v režii Sandra Santilla a hudebním nastudování Luca de Marchi je stále na repertoáru divadla.

Dne 6. května 1976 se konala premiéra opery *Vojcek* Albana Berga v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace měla derniéru v prosinci následujícího roku a od té doby nebyla tato opera v Brně uvedena.

Poslední premiéra sezony se konala 4. června 1976 a uvedena byla opera *Halka* polského skladatele Stanisłava Moniuzska. Inscenaci režíroval Milan Pásek a hudebně nastudoval Václav Nosek. Po derniéře v dubnu 1977 již tato opera v Brně nebyla uvedena.

V této sezoně bylo uvedeno celkem pět premiér. Pouze jedna opera byla česká, zbylé čtyři byly zahraniční. Soudobá opera nebyla uvedena žádná, jestliže nepočítáme *Vojcka*, který byl složen v první polovině 20. století.

Premiéry v sezoně 1975/1976: B. Smetana – *Hubička*, M. P. Musorgskij – *Boris Godunov*, G. Rossini – *Lazebník sevillský*, A. Berg – *Vojcek*, S. Moniuzsko – *Halka*.

3.12. Sezona 1976/1977

Sezonu 1976/1977 zahájila premiéra opery Leoše Janáčka *Výlety páně Broučkovy*. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha měla premiéru 24. září 1976. Inscenace byla na repertoáru do roku 1980 a po její derniéře byla opera v Brně uvedena ještě jednou, v roce 1992.

Druhá premiéra se konala 26. listopadu 1973. Uvedena byla inscenace opery *Fidelio* Ludwiga van Beethovena v režii Jaroslava Chundely a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace byla na repertoáru do roku 1980 a poté byla v Janáčkově divadle inscenována ještě jednou, v roce 2002.

Třetí premiéra se uskutečnila 18. března 1977. Inscenaci opery Clauda Debussyho *Pelléas a Melisanda* režíroval Milan Pásek a hudebně nastudoval Václav Nosek. Inscenace měla derniéru v říjnu téhož roku a už v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Čtvrtá inscenace byla *Kouzelná flétna* Wolfganga Amadea Mozarta. Premiéra této opery v režii Jaroslava Chundely a hudebním nastudování Františka Jílka se konala 29. dubna 1977. Na repertoáru byla tato inscenace do roku 1979, ale po její derniéře měly v Janáčkově divadle premiéru další tři inscenace *Kouzelné flétny*. Posední z nich, inscenace v režii Miroslava Krobota a hudebním nastudování Pavla Šnajdra měla premiéru v letošním dubnu, a tak je tento titul v současné době v repertoáru divadla.

Poslední premiéra této sezony se konala 3. června 1977. Jednalo se o československou premiéru dětské opery Evžena Zámečnicka *Ferda Mravenec*. Inscenaci režírovala Alena Vaňáková a hudebně dílo nastudoval Jan Štych. Inscenace byla stažena v roce 1986, ale v roce 2020 měla premiéru nová inscenace této opery v režii Magdaleny Švecové a hudebním nastudování Jakuba Kleckera. Inscenace je stále na repertoáru Janáckovy opery.

V sezoně 1976/1977 bylo uvedeno celkem pět premiér, tři opery ze světového repertoáru, jedna opera Leoše Janáčka a jedna opera pro děti, která byla zároveň soudobým dílem.

Premiéry v sezoně 1976/1977: L. Janáček – *Výlety páně Broučkovy*, L. van Beethoven – *Fidelio*, C. Debussy – *Pelléas a Melisanda*, W. A. Mozart – *Kouzelná flétna*, E. Zámečník – *Ferda Mravenec*.

3.13. Sezona 1977/1978

První premiéra sezony se konala 20. září 1977. Uvedena byla opera *Semjon Kotko* Sergeje Prokofjeva v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Františka Jílka. Inscenace měla derniéru v roce 1979 a od té doby nebyla v Janáčkově divadle uvedena.

Druhá premiéra se konala 4. října 1977, avšak jednalo se pouze o obnovenou premiéru inscenace opery *Vojna a mír* v režii Václava Věžníka, která měla původní premiéru v roce 1975.

Při premiéře 27. listopadu 1977 byla uvedena nová inscenace *Káti Kabanové* Leoše Janáčka v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Václava Noska, která tak nahradila předchozí inscenaci z roku 1968.

Čtvrtá premiéra, která se konala 10. února 1978, patřila soudobé opeře *Juro Jánošík* slovenského skladatele Jána Cikker. Operu pro Janáčkovu divadlo zrežíroval Martin Hollý a dirigoval Jan Štych. Inscenace měla derniéru v listopadu téhož roku a v Brně od té doby nebyla uvedena.

Poslední premiéra se konala 31. března 1978. Operu *Aida* Giuseppe Verdiho zrežíroval Milan Pásek a hudebně nastudoval František Jílek. Tato inscenace se hrála do roku 1981 a nahrazena byla v roce 1993 inscenací v režii Václava Věžníka. V sezoně 1977/1978 bylo uvedeno celkem pět premiér, počítáme-li obnovenou premiéru inscenace *Vojna a mír*, a kromě ní byla uvedena další opera Sergeje Prokofjeva *Semjon Kotko*. Premiéru měla jedna soudobá opera, jedna opera Leoše Janáčka a jedna opera světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1977/1978: S. Prokofjev – *Semjon Kotko*, S. Prokofjev – *Vojna a mír*, L. Janáček – *Káti Kabanová*, J. Cikker – *Juro Jánošík*, G. Verdi – *Aida*.

3.14. Sezona 1978/1979

První premiéra sezony byla inscenace opery Leoše Janáčka *Věc Makropulos* v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Premiéra se konala 27. září 1978. Na repertoáru byla do roku 1981 a po její derniéře byla tato opera v Janáčkově divadle uvedena ve třech dalších inscenacích, z nichž poslední je inscenace v režii Davida Radoka a hudebním nastudováním Marka Ivanoviče z roku 2014.

Dne 20. prosince se konala československá premiéra opery *Mrtvé duše* skladatele Rodiona Ščedrina. Inscenace v režii Milana Páska a hudebním nastudování Václava

Noska měla derniéru v březnu nadcházejícího roku a tento titul poté v Brně již nebyl uveden.

Třetí premiérou byla *Rusalka* Antonína Dvořáka v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Tuto inscenaci v roce 1990 nahradila *Rusalka* v režii Václava Věžníka, a po ní následovaly další tři nastudování, zatím poslední inscenace v režii Vladimíra Morávka a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka je z roku 2012 a je stále na repertoáru Janáčkovy opery.

Inscenace *Řeckých pašijí* Bohuslava Martinů v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 4. května 1979 a byla poslední premiérou této sezony. Po této inscenaci byla opera v Janáčkově divadle nastudována ještě třikrát. V současné době je na repertoáru inscenace z roku 2021 v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Roberta Kružíka.

V této sezoně se konaly pouze čtyři premiéry. Vedle třech českých oper včetně opery Leoše Janáčka byla uvedena jedna soudobá opera ruského autora.

Premiéry v sezoně 1978/1979: L. Janáček – *Věc Makropulos*, R. Ščedrin – *Mrtvé duše*, A. Dvořák – *Rusalka*, B. Martinů – *Řeckých pašijí*.

3.15. Sezona 1979/1980

První premiéra sezony se konala 21. září 1979. V jedné inscenaci byly uvedeny dvě jednoaktové opery, obě v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. První jednoaktovkou byla opera Giacoma Pucciniho *Gianni Schicchi* a druhou opera Maurice Ravela *Španělská hodinka*. Obě opery byly v Janáčkově uvedeny ještě jednou, ale nikoliv dohromady. Opera *Gianni Schicchi* byla uvedena v roce 2008 s operou Ruggera Leoncavalla *Komendianti* a *Španělská hodinka* byla uvedena v roce 1999 společně s druhou operou Maurice Ravela *Dítě a kouzla*.

Při druhé premiéře 7. prosince 1979 byla uvedena opera *Čertova stěna* Bedřicha Smetany v režii Evalda Schorma a hudebním nastudování Václava Noska.

Třetí premiéra patřila též české opeře. Inscenace opery *Čert a Káča* Antonína Dvořáka v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 11. ledna 1980. Po ní byla tato opera v Janáčkově divadle inscenována ještě dvakrát, poslední nastudování z roku 2016 v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Kleckera je stále na repertoáru opery.

Při premiéře 29. února 1980 byla uvedena opera Sergeje Prokofjeva *Příběh opravdového člověka*. Inscenace v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování

Jiřího Pinkase měla derniéru v září téhož roku a tato opera poté v Janáčkově divadle již nebyla uvedena.

Poslední premiérou byla opera Richarda Wagnera *Mistři pěvci norimberští*. Inscenace v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 21. června 1980 a derniéru v listopadu následujícího roku. Po derniéře už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Sezona 1979/1980 přinesla celkem šest oper v pěti inscenacích. Dvě inscenace patřily českým operám, z nichž operu *Čert a Káča* můžeme klasifikovat jako operu pro děti. Zbýlé tři inscenace byly opery světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1979/1980: G. Puccini – *Gianni Schicchi*, M. Ravel – *Španělská hodinka*, B. Smetana – *Čertova stěna*, A. Dvořák – *Čert a Káča*, S. Prokofjev – *Příběh opravdového člověka*, R. Wagner – *Mistři pěvci norimberští*.

3.16. Sezona 1980/1981

Sezonu otevřela premiéra opery Giuseppe Verdiho *Rigoletto*, která se konala 25. září 1980. Režisérem inscenace byl Václav Věžník, dirigentem Jan Štych. Inscenace se hrála do roku 1986, ale v roce 1988 byla opět uvedena jako obnovená premiéra. Po ní byla opera v Janáčkově divadle nastudována v roce 2006.

Následovala premiéra opery *Pskoviťanka* Nikolaje Rimského-Korsakova, též uváděna pod názvem *Car Ivan Hrozný*. Inscenace v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 16. ledna 1981 a hrála se do března 1982, kdy byla stažena. Po derniéře tato opera v brněnské opeře již nebyla uvedena.

Třetí premiéra se konala 6. března 1981. Uvedena byla opera Alberta Lortzinga *Car a tesař* v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jana Štycha. Inscenace byla na repertoáru do roku 1985, po její derniéře už v Janáčkově divadle tato opera nebyla uvedena.

Při premiéře 8. května 1981 byla uvedena opera *Dalibor* Bedřicha Smetany v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Jednalo se o velmi oblíbenou inscenaci, kterou nahradila až nová inscenace v roce 1995.

Poslední premiéra sezony se konala 19. června 1981. V jednom večeru byla provedena kantáta Carla Orffa *Carmina Burana* a soudobá opera Josefa Berga *Johanes doktor Faust*, která byla provedena poprvé. Obě části byly uvedeny v režii

Milana Páska a hudebním nastudování Václava Noska. Derniéra se konala v únoru následujícího roku.

V sezoně 1980/1981 bylo uvedeno celkem pět premiér. Dvě z nich byly české opery, *Dalibor* a soudobá opera *Johanes doktor Faust*.

Premiéry v sezoně 1980/1981: G. Verdi – *Rigoletto*, N. Rimskij-Korsakov – *Pskoviťanka*, A. Lortzing – *Car a tesař*, B. Smetana – *Dalibor*, C. Orff – *Carmina Burana*, J. Berg – *Johanes doktor Faust*.

3.17. Sezona 1981/1982

První premiéra této sezony se konala 23. září 1981. Provedena byla *Bohéma* Giacoma Pucciniho v režii Václava věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Inscenace byla na repertoáru do roku 1986 a poté byla v Janáčkově divadle uvedena dvakrát, v roce 1997 a naposledy v roce 2021. Inscenace v režii Magdaleny Švecové a hudebním nastudování Jakuba Kleckera je stále na repertoáru divadla.

Při další premiéře byla poprvé uvedena soudobá opera *Růže pro Johanku* Otmara Máchy. Inscenace v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 8. ledna 1982 a na repertoáru byla do února následujícího roku. Po derniéře už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Třetí premiéra se konala 19. února 1982 a uvedena byla opera Bohuslava Martinů *Julietta*, která tak nahradila předchozí inscenaci z roku 1966.

Následovala premiéra opery Carla Maria von Webera *Čarostřelec*. Premiéra se konala 2. dubna 1982. Režisérem inscenace byl Ilja Hylas a dirigentem Jiří Pinkas. Inscenace se hrála do roku 1984 a po derniéře už v brněnské opeře tento titul nebyl uveden.

Poslední premiéra se konala 2. července 1982. Inscenaci *Hoffmannových povídek* Jacquesa Offenbacha režíroval Ilja Hylas a hudebně nastudoval Jan Štych. Tato produkce měla derniéru v roce 1985 a nová inscenace *Hoffmannových povídek* byla poté uvedena v roce 2001 a naposledy v roce 2019. Tato inscenace v režii dua SKUTR a hudebním nastudování Ondřeje Olose měla derniéru letos v květnu a už tak není na repertoáru divadla.

V této sezoně se konalo celkem pět premiér. Uvedena byla premiéra opery *Růže pro Johanku* a druhou českou operou byla *Julietta*. Ostatní tituly patří ke světovému repertoáru.

Premiéry v sezoně 1981/1982: G. Puccini – *Bohéma*, O. Mácha – *Růže pro Johanku*, B. Martinů – *Julietta*, C. M. Weber – *Čarostřelec*, J. Offenbach – *Hoffmannovy povídky*.

3.18. Sezona 1982/1983

První premiérou sezony byla inscenace *Evžena Oněgina* Petra Iljiče Čajkovského. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 26. listopadu 1982 a nahradila předešlou inscenaci z roku 1971.

Následovala premiéra opery *Simon Boccanegra* Giuseppe Verdiho. Režisér inscenace byl Václav Věžník a dirigent Petr Vronský. Po stažení inscenace byl tento titul v Janáčkově divadle uveden v roce 2003, ale pouze jako koncertní provedení. Třetí premiéra se konala 11. března 1983. Inscenaci *Růžového kavalíra* Richarda Strausse režíroval Ilja Hylas a dirigoval Jiří Pinkas. Inscenace měla derniéru v září 1984. Opera byla v Janáčkově znovu uvedena v roce 2019. Inscenace v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Roberta Kružíka je stále v repertoáru Janáčkovy opery.

Poslední premiéra se konala 20. května 1983. Jednalo se současně o světovou premiéru opery *Portrét* sovětského skladatele Mečislava Vajnberga. K režii byl pozván sovětský režisér Georgij Ansimov. Dniéra se konala v prosinci téhož roku a opera už v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

V této sezoně se uskutečnily celkem čtyři premiéry. Netradičně nebyla uvedena žádná česká opera, ale stejně jako v předchozích sezonách byla uvedena soudobá opera.

Premiéry v sezoně 1982/1983: P. I. Čajkovskij – *Evžen Oněgin*, G. Verdi – *Simon Boccanegra*, R. Strauss – *Růžový kavalír*, M. Vajnberg – *Portrét*.

3.19. Sezona 1983/1984

Sezona začala původní premiérou soudobé opery *Atlantida* Karla Horkého. Inscenace v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 30. září 1983 a hrála se do září dalšího roku. Po její derniéře už nebyla nikdy uvedena.

Druhá premiéra se konala 9. prosince 1983. Nová inscenace *Dona Giovanniho* v režii Václava Věžníka tak nahradila předchozí inscenaci z roku 1969.

21. ledna 1984 se konala obnovená premiéra *Její pastorkyně* Leoše Janáčka v režii Václava věžníka z roku 1972.

Následovala premiéra další české opery, *Braniboři v Čechách* Bedřicha Smetany. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 12. února 1984 a hrála se do roku 1987, kdy se konala derniéra. Tato opera byla v Janáčkově divadle uvedena ještě jednou, v roce 2004.

Poslední premiéra sezony se konala 24. května 1984. Inscenace *Jakobína* Antonína Dvořáka v režii Ilji Hylase nahradila předchozí úspěšnou inscenaci v režii Václava Věžníka. Opera byla v Janáčkově divadle nastudována ještě jednou, v roce 2002. V této sezoně se odehrálo celkem pět premiér, počítáme-li obnovenou premiéru *Její pastorkyně*. Uvedeny byly celkem čtyři české opery, z nichž jedna byla soudobá. Ze světového repertoáru byl uveden pouze *Don Giovanni*.

Premiéry v sezoně 1983/1984: K. Horký – *Atlantida*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*, L. Janáček – *Její pastorkyně*, B. Smetana – *Braniboři v Čechách*, A. Dvořák – *Jakobín*.

3.20. Sezona 1984/1985

Sezonu zahájila premiéra nové inscenace opery Leoše Janáčka *Příhody lišky Bystroušky*. Premiéra inscenace v režii Františka Preislera ml. a hudebním nastudování Jana Štycha se konala 28. září 1984 a nahradila předchozí inscenaci Václava Věžníka z roku 1970. Inscenace byla na repertoáru až do roku 1993, kdy měla derniéru.

Následovala premiéra další české opery. Dne 9. listopadu se konala premiéra nové inscenace *Prodané nevěsty* Bedřicha Smetany v režii Oskara Linhart a hudebním nastudování Petra Vronského. Inscenace nahradila předchozí produkci z roku 1872 v režii Václava Věžníka a na repertoáru byla do roku 1988.

Třetí premiéra se konala 8. února 1985. Uvedena byla opera *Nabucco* Giuseppe Verdiho v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Inscenace byla na repertoáru až do roku 2000. Následně byla v Janáčkově divadle inscenována ještě dvakrát, poslední inscenace v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Ondřeje Olose z roku 2021 je stále na repertoáru.

I v této sezoně byla uvedena soudobá opera. Původní premiéra opery *Mariana* Václava Felixe se konala 11. dubna 1985. Inscenace v režii Ilji Hylase a hudebním nastudování Jana Štycha byla na repertoáru jeden rok a po jejím stažení už tento titul v Janáčkově divadle nebyl uveden.

V této sezoně se konaly celkem čtyři premiéry, tři české opery včetně jedné soudobé a opera *Nabucco*.

Premiéry v sezoně 1984/1985: L. Janáček – *Příhody lišky Bystroušky*, B. Smetana – *Prodaná nevěsta*, G. Verdi – *Nabucco*, V. Felix – *Mariana*.

3.21. Sezona 1985/1986

První premiéra této sezony se konala 20. září 1985 a stala se současně československou premiérou opery *Rodelinda* Georga Friedricha Händela. Režisérkou inscenace byla Alena Vaňáková a dirigentem Václav Nosek. Tato opera už v Janáčkově divadle nebyla znovu uvedena.

Při premiéře 4. prosince 1985 byla uvedena opera Modesta Petroviče Musorgského *Chovanština* v režii Františka Preislera ml. a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Inscenace byla na repertoáru do roku 1987 a po derniéře už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Třetí premiéra patřila české opeře Bedřicha Smetany *Dvě vdovy*. Inscenace v režii Františka Preislera a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 21. února 1986. Po derniéře tento titul v Janáčkově opeře již nebyl nastudován.

Premiéra 28. března 1986 patřila především dětem, byla totiž poprvé uvedena opera Miloše Vacka *Kocour Mikeš*. Režisérem inscenace byl Václav Věžník a dirigentem Jan Zbavitel. Po derniéře už tento titul v Janáčkově divadle nebyl uveden.

Poslední premiéra sezony se konala 13. června 1986. Inscenace opery Gaetana Donizettiho *La Favorita* byla uvedena v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Tento titul po derniéře v Janáčkově divadle již nebyl uveden.

V sezoně 1985/1986 bylo nastudováno celkem pět premiér. Dvě z nich byly české, z čehož jedna byla určena dětem.

Premiéry v sezoně 1985/1986: G. F. Händel – *Rodelinda*, M. P. Musorgskij – *Chovanština*, B. Smetana – *Dvě vdovy*, M. Vacek – *Kocour Mikeš*, G. Donizetti – *La Favorita*.

3.22. Sezona 1986/1987

První premiéra této sezony se konala 3. října 1986. Uvedena byla nová produkce *Káti Kabanové* Leoše Janáčka v režii Františka Preislera ml. A hudebním nastudování sovětského dirigenta Gennadije Rožděstvenského. Tato inscenace byla v roce 1994 nahrazena novou produkcí v režii Aleny Vaňákové.

Další premiéra se konala 23. ledna 1987. Uvedena byla inscenace opery Wolfganga Amadea Mozarta *Únos ze Serailu* v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Po stažení z repertoáru už tato opera v Janáčkově divadle nebyla nastudována.

Opera *Macbeth* Giuseppe Verdiho v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 6. března 1987. Tato opera byla v Janáčkově nastudována ještě jednou, v roce 2009 v režii Bruna Berger-Gorského a hudebním nastudování Ondřeje Olose.

Následovala poslední premiéra sezony, opera *Náměstíčko* italského skladatele Ernanna Wolf-Ferrari. Inscenace v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Václava Urbana měla premiéru 3. dubna 1987 a derniéru v lednu následujícího roku. Po derniéře už v brněnské opeře tento titul již nebyl nastudován.

V této sezoně uvedla brněnská opera čtyři premiéry. Sezonu zahájila opera Leoše Janáčka *Příhody lišky Bystroušky*, ale zbylé tři opery byly světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1986/1987: L. Janáček – *Káťa Kabanová*, W. A. Mozart – *Únos ze Serailu*, G. Verdi – *Macbeth*, E. Wolf-Ferrari – *Náměstíčko*.

3.23. Sezona 1987/1988

Stejně jako v předchozí sezoně, i tentokrát byla první premiérou opera Leoše Janáčka. *Osud* v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Jana Zbavitele měl premiéru 2. října 1978. Tato opera byla v Janáčkově divadle inscenována celkem třikrát, podruhé v roce 2012 a naposledy v roce 2020. Inscenace uvedená v rámci Festivalu Janáček Brno 2020 v režii Roberta Carsena a hudebním nastudování Marka Ivanoviče je stále v repertoáru divadla.

Druhá premiéra sezony přinesla netradičně scénicky nastudovaný písňový cyklus Leoše Janáčka *Říkadla*. Režisérkou inscenace byla Eva Deáková a dirigent Jan Zbavitel.

Následovala premiéra opery Chalrese Gounoda *Faust a Markéta*. Inscenace v režii Františka Preislera ml. a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 5. února 1988. Tato opera byla v Janáčkově opeře naposledy nastudována v roce 2017. Inscenace v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Marka Ivanoviče měla premiéru na brněnském Výstavišti v pavilonu P kvůli probíhající rekonstrukci Janáčkova divadla. Po skončení rekonstrukce byla inscenace přenesena do Janáčkova divadla, ale v prosinci 2019 měla derniéru a v současné době není v repertoáru Janáčkovy opery.

Další premiéra se konala 11. března 1988. Uvedena byla *Kouzelná flétna* Wolfganga Amadea Mozarta v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Václava Urbana. Derniéru měla tato inscenace v roce 1993.

Při premiéře 27. května 1988 nebyla uvedena nová inscenace, ale konala se obnovená premiéra *Rigoletta* v režii Václava Věžníka z roku 1980 a na repertoáru byla až do roku 1997.

Poslední premiéra se konala 23. června 1988. Uvedena byla nová inscenace *Prodané nevěsty* v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Inscenace měla v roce 1998 obnovenou premiéru a nahradila ji až inscenace z roku 2006 v režii Ondřeje Havelky a hudebním nastudování Petra Vronského.

V sezoně 1987/1988 bylo uvedeno celkem šest premiér, počítáme-li obnovenou premiéru *Rigoletta*. Uvedeny byly tři české opery, z nichž jedna opera a jeden písňový cyklus Leoše Janáčka. Zbylé tři opery i dnes patří k oblíbeným titulům světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1987/1988: L. Janáček – *Osud*, L. Janáček – *Říkadla*, Ch. Gounod – *Faust a Markéta*, W. A. Mozart – *Kouzelná flétna*, G. Verdi – *Rigoletto*, B. Smetana – *Prodaná nevěsta*.

3.24. Sezona 1988/1989

I tuto sezonu zahájila opera Leoše Janáčka. Inscenace *Věci Makropulos* v režii Milana Páska a hudebním nastudování Františka Jílka měla premiéru 30. září 1988. Derniéru se konala v květnu 1989 a poté byla tato opera v Janáčkově divadle zinscenována ještě dvakrát, v roce 2001 a 2014.

Druhá premiéra se konala 16. prosince 1988. Inscenace opery *Werther* Julese Masseneta režíroval František Preisler ml. a hudebně nastudoval Jan Zbavitel. Inscenace se hrála do roku 1990 a po derniéře už tato opera v Janáčkově opeře nebyla nastudována.

Poslední premiéra se uskutečnila 4. června 1989. Uvedena byla opera *Otello* Giuseppe Verdiho v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase. Premiéra nové inscenace *Otella* v režii Martina Glasera a hudebním nastudování Roberta Kružíka je plánována na červen letošního roku.

V této sezoně se v Janáčkově divadle odehrály pouze tři premiéry, jedna opera Leoše Janáčka a dvě opery světového repertoáru. Kromě nich se v Mahenově divadle konala premiéra opery *Život prostopášíka* Igora Stravinského a

v Janáčkově divadle bylo uvedeno *Faustovo prokletí* Hectora Berlioze v koncertním provedení.

Premiéry v sezoně 1988/1989: L. Janáček – *Věc Makropulos*, J. Massenet – *Werther*, G. Verdi – *Otello*.

3.25. Sezona 1989/1990

První premiéra se konala 10. listopadu 1989. V jednom večeru byly uvedeny dvě opery Bohuslava Martinů, *Čím lidé žijí* a *Veselohra na mostě*. První část, operu *Čím lidé žijí* zrežirovala Alena Vaňáková. *Veselohra na mostě* byla obnovenou premiérou, protože tato opera v režii Václava Věžníka byla poprvé uvedena v prosinci 1987 v Divadle Reduta společně s operou *Eufrides před branami Tymén* Josefa Berga. Po derniéře už nebyla v brněnské opeře ani jedna z těchto oper uvedena.

První porevoluční premiérou byla opera *Dimitrij* Antonína Dvořáka. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jiřího Pinkase měla premiéru 4. února 1990. Po derniéře už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Třetí premiérou byly *Hry o Marii* Bohuslava Martinů v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Jiřího Bělohávk. Tato opera byla v Janáčkově divadle znovu nastudována v roce 2015 v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Kleckera a je stále na repertoáru divadla.

Poslední premiéra se konala 22. června 1990. Uvedena byla opera *Poprask v opeře* Gaetana Donizettiho. Režisérem inscenace byl Rudolf Tesáček a dirigentem Tibor Varga. Po derniéře už v Janáčkově tato opera nebyla uvedena.

Tato sezona přinesla celkem pět oper ve čtyřech inscenacích. Uvedeny byly hned tři opery Bohuslava Martinů a opera Antonína Dvořáka. Ze zahraničních oper byla uvedena pouze opera *Poprask v opeře*.

Premiéry v sezoně 1989/1990: B. Martinů – *Čím lidé žijí*, B. Martinů – *Veselohra na mostě*, A. Dvořák – *Dimitrij*, B. Martinů – *Hry o Marii*, G. Donizetti – *Poprask v opeře*.

3.26. Sezona 1990/1991

Sezonu zahájila světová premiéra opery *Dulcitius* Jana Nováka. Opera byla uváděna společně s baletem *Aesopia*, též dílem Jana Nováka, které bylo uvedeno

poprvé. Premiéra se konala 6. října 1990 a opera byla uvedena v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Jiřího Pinkase.

Druhá premiéra se konala 21. prosince 1990. Uvedena byla *Rusalka* Antonína Dvořáka. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Zbavitele nahradila předchozí nastudování z roku 1979. Opera byla v repertoáru do roku 1999, kdy se konala obnovená premiéra. Inscenace se tak hrála až do roku 2005, kdy byla nahrazena novou inscenací.

Třetí premiéra se konala 28. března 1991, avšak jednalo se pouze o obnovenou premiéru inscenace *Dona Giovanniho* v režii Václava Věžníka z roku 1983. Inscenace měla derniéru v roce 1999.

Poslední premiéra sezony se konala 14. června 1991. Byla uvedena nová inscenace *Carmen* Georgese Bizeta v režii Františka Preislera ml. a v hudebním nastudování Ondřeje Lenárda. Inscenace měla derniéru v roce 1996 a o dva roky později, v roce 1998 byla tato opera nastudována v nové inscenaci.

V této sezoně se konaly čtyři premiéry, jestliže zahrneme také obnovenou premiéru *Dona Giovanniho*. Kromě ní byly uvedeny dvě velké, slavné opery, z nichž jedna byla česká opera. Premiéru měla jedna moderní opera.

Premiéry v sezoně 1990/1991: J. Novák – *Dulcitius*, A. Dvořák – *Rusalka*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*, G. Bizet – *Carmen*.

3.27. Sezona 1991/1992

První premiéra sezony se konala 20. prosince 1991. Novou inscenaci *Lazebníka sevillského* Gioacchina Rossiniho režírovala Alena Vaňáková a dirigoval Jan Zbavitel. Inscenace byla na repertoáru do roku 1993.

Druhá premiéra byla určena především dětem. Uvedena byla soudobá opera pro děti Evžena Zámečníka *Brouk Pytlík* v režii Luboše Ogouna a hudebním nastudování maďarského dirigenta Tibora Varga. Inscenace byla na repertoáru do roku 1992 a poté už v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Poslední premiéra se konala 5. června 1992. Inscenace opery *Výlety páně Broučkovy* v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování anglického dirigenta Grahama Bucklanda nahradila předchozí inscenace Václava Věžníka z roku 1976. V sezoně 1991/1992 byly uvedeny pouze tři premiéry. Uvedena byla jedna opera světového repertoáru, jedna soudobá opera pro děti a jedna opera Leoše Janáčka.

Premiéry v sezoně 1991/1992: G. Rossini – *Lazebník sevillský*, E. Zámečník – *Brouk Pytlík*, L. Janáček – *Výlety páně Broučkovy*.

3.28. Sezona 1992/1993

První premiéra se konala 25. září. Inscenaci opery Giacoma Pucciniho *Madame Butterfly* v režii Jiřího Glogara a hudebním nastudování Tibora Vargy nahradila předchozí inscenaci v režii Evalda Schorma z roku 1974.

Premiéra 18. prosince 1992 přinesla inscenace opery *Tajemství* Bedřicha Smetany. Inscenace v režii Jana Štycha ml. a hudebním nastudování Jana Štycha byla na repertoáru do derniéry v roce 1994 a poté už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Třetí premiérou byla opera Richarda Wagnera *Bludný Holanďan*. Inscenace v režii Bruna Berger-Gorského a hudebním nastudování Grahama Bucklanda měla premiéru 11. března 1993 a na repertoáru byla do roku 1995, kdy měla derniéru. Opera byla v Janáčkově divadle nastudována ještě jednou, v roce 2013 v režii Romana Poláka a hudebním nastudování Jakuba Kleckera.

Poslední premiéra sezony, *La Traviata* Giuseppe Verdiho, se konala 16. dubna 1993. Inscenace v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha byla na repertoáru do roku 2000 a v roce 2001 byla nahrazena novou inscenací v režii Zbyňka Srby, která je stále na repertoáru.

V sezoně 1992/1992 se konaly čtyři premiéry, z čehož tři opery byly světového repertoáru a jedna česká. Kromě toho se konala premiéra opery Emilia di Cavalieriho *La rappresentazione di anima e di corpo aneb Představení o duši a těle* v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Roberta Huga, avšak tato opera byla uvedena v Chrámu nanebevzetí Panny Marie v Brně, nikoliv v Janáčkově divadle.

Premiéry v sezoně 1992/1993: G. Puccini – *Madame Butterfly*, B. Smetana – *Tajemství*, R. Wagner – *Bludný Holanďan*, G. Verdi – *La Traviata*.

3.29. Sezona 1993/1994

Sezona začala premiérou *Aidy* Giuseppe Verdiho v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Premiéra se konala 9. října 1993. Inscenace se hrála do roku 2003, kdy byla nahrazená inscenací opět v režii Václava Věžníka.

Následovala premiéra *Hubičky* Bedřicha Smetany. Inscenace v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Stanislava Macury měla premiéru 5. listopadu 1993 a derniéru v dubnu 1995.

Třetí premiéra se konala 11. února 1994. premiéru měla nová inscenace *Káti Kabanové* Leoše Janáčka v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Františka Vajnara. Inscenace byla uváděna do roku 2003, kdy měla premiéru nová inscenace.

Inscenace opery Gaetana Donizettiho *Don Pasquale* měla premiéru 4. března 1994. Režisérem inscenace byl Jan Štych ml. a dirigentem Jan Štych. Po derniéře této inscenace už opera *Don Pasquale* v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Poslední uvedenou operou v této sezoně byla *Armida* Antonína Dvořáka, avšak pouze v koncertním provedení. Scénicky byly uvedeny celkem čtyři opery, dvě z českého, a dvě ze světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1993/1994: G. Verdi – *Aida*, B. Smetana – *Hubička*, L. Janáček – *Káti Kabanová*, G. Donizetti – *Don Pasquale*.

3.30. Sezona 1994/1995

První premiérou byla opera *Turandot* Giacoma Pucciniho v režii Aleny Vaňákové a hudebním nastudování Tibora Vargy. Premiéra se konala 7. října 1994 a derniéru měla tato inscenace v březnu roku 1997. Poté byla tato opera v Janáčkově divadle nastudována ještě jednou, v roce 2011.

Druhá premiéra se konala 11. listopadu 1994. Uvedena byla opera *Così fan tutte* Wolfganga Amadea Mozarta v režii Jana Štycha ml. a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Tato inscenace se hrála do derniéry v dubnu 1996. Opera *Così fan tutte* byla v Národním divadle v Brně uvedena naposledy v roce 2018, avšak vzhledem k probíhající rekonstrukci Janáčkova divadla se premiéra konala v Mahenově divadle a do Janáčkova divadla inscenace nebyla přenesena. Inscenace je stále na repertoáru Janáckovy opery.

Následovala třetí premiéra, kterou byla opera *Síla osudu* Giuseppe Verdiho. Inscenace měla premiéru 10. února 1995. Po derniéře v březnu 1997 už tato opera v brněnské opeře nebyla nastudována.

Dne 23. března 1995 se konala premiéra opery *Dalibor* Bedřicha Smetany. Inscenace v režii Martina Dubovic a hudebním nastudování Jana Štycha nahradila předchozí inscenaci Václava Věžníka z roku 1981 a hrála se do derniéry v únoru 1997. Po derniéře už tato opera v brněnské opeře nebyla nastudována.

Poslední premiéra v této sezoně se konala 26. května 1995. Inscenaci opery *Tannhäuser* Richarda Wagnera režíroval Ladislav Štros a dirigoval Jan Zbavitel. Tato inscenace měla derniéru v březnu 1997, ale v roce 2008 se konala její obnovená premiéra. Ve stejném roce ale byla opere definitivně stažena a tato opera už od té doby v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Sezona 1994/1995 přinesla celkem pět oper, z nichž pouze jedna byla z českého repertoáru.

Premiéry v sezoně 1994/1995: G. Puccini – *Turandot*, W. A. Mozart – *Così fan tutte*, G. Verdi – *Síla osudu*, B. Smetana – *Dalibor*, R. Wagner – *Tannhäuser*.

3.31. Sezona 1995/1996

První premiérou sezony nebyla opera, ale oratorium *Jana z Arku na hranici* Arthura Honeggera ve scénickém provedení. Inscenace v režii Libora Vaculíka a hudebním nastudování Jana Zbavitele měla premiéru 3. listopadu 1995 a na rozdíl od uvedení tohoto díla v roce 1969 společně s operou *Očekáváníí*, bylo dílo uvedeno samostatně. Po derniéře v květnu 1970 už v Janáčkově divadle nebylo uvedeno.

Druhá premiéra byla určena především pro dětské publikum, premiéru měla moderní opera *Hrátky s čertem* skladatele Ludvíka Podéště. Inscenace v režii Mojžíra Weimanna a hudebním nastudování Rastislava Štúra měla premiéru 8. prosince 1995. Po derniéře v říjnu následujícího roku už tato opera v Janáčkově opeře nebyla uvedena.

Následovala premiéra opery *Italka v Alžíru* Gioacchina Rossiniho. Premiéra se konala 9. února 1996 a tato opera byla v Brně uvedena poprvé. Režisérem inscenace byl Vladimír Darjanin a dirigentem Travis Hatton. Inscenace byla na repertoáru do derniéry v listopadu téhož roku a poté už v Brně tato opera nebyla nastudována.

5. března 1996 se konala premiéra nové inscenace *Tosky* Giacoma Pucciniho v režii Miroslava Fishera a hudebním nastudováním Jana Zbavitele, která nahradila předchozí inscenaci Branislava Kříšky z roku 1970. tato inscenace byla na repertoáru do derniéry v roce 2009.

Poslední premiéra sezony se konala 21. června 1996. V Janáčkově opeře byla poprvé nastudována opera Georgese Bizeta *Lovci perel*. Inscenace v režii Jana Štycha ml. a hudebním nastudování Jana Štycha byla v repertoáru do derniéry v roce 2000. Poté už tato opera v Janáčkově divadle nebyla nastudována.

V sezoně 1995/1996 bylo uvedeno celkem pět premiér, z čehož pouze jedna opera byla česká a současně určena dětem. Zbývající tři opery a oratorium patří ke světovému repertoáru.

Premiéry v sezoně 1994/1995: A. Honneger – *Jana z Arku na hranici*, L. Poděšť – *Hrátky s čertem*, G. Rossini – *Italka v Alžíru*, G. Puccini – *Tosca*, G. Bizet – *Lovci perel*.

3.32. Sezona 1996/1997

Sezona začala premiérou 18. října 1996. Režisérem inscenace opery *Trubadúr* Giuseppe Verdiho byl Tomáš Šimerda a dirigentem Rastislav Štůr. Inscenace byla stažena v květnu 2000 a tato opera již v Janáčkově divadle nebyla nastudována. Při druhé premiéře 6. prosince 1996 byla uvedena nová inscenace opery *Příhody lišky Bystroušky* Leoše Janáčka. Režisérem této inscenace byl Václav Věžník a dirigentem Jan Zbavitel. Inscenace byla na repertoáru do roku 2008, kdy byla nahrazena novou inscenací v režii Jamese Conwaye a hudebním nastudování Tomáše Hanuse.

Následovala inscenace jednoaktovky *Sedlák kavalír* Pietra Mascagniho společně s operou *Komedianti* Ruggera Leoncavalla. Premiéra se konala 14. února 1997. Režisérem inscenace byl Daniel Wiesner a dirigentem Jan Štych. Po derniéře v dubnu 1999 už tyto opery v Janáčkově divadle nebyly nastudovány.

Poslední premiéra sezony se konala 13. června 1997. Opera *Samson a Dalila* Camille Saint-Saëns byla nastudována v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Po derniéře této inscenace v roce 2000 už toto dílo v brněnské opeře nebylo nastudováno.

Kromě čtyř zmiňovaných premiér se konalo koncertní provedení oratoria Georga Friedricha Händela *Mesiáš*.

V této sezoně byla uvedena opera Leoše Janáčka a čtyři opery ze světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 1996/1997: G. Verdi – *Trubadúr*, L. Janáček – *Příhody lišky Bystroušky*, P. Mascagni – *Sedlák kavalír*, R. Leoncavallo – *Komedianti*, C. Saint-Saëns – *Samson a Dalila*.

3.33. Sezona 1997/1998

Sezona byla zahájena premiérou *Bohémy* Giacoma Pucciniho. Inscenace v režii Mojžíra Weimanna a hudebním nastudování Ivana Paříka měla premiéru 7. listopadu 1997. Inscenace byla na repertoáru do roku 2007 a nová inscenace v režii Magdaleny Švecové měla premiéru v roce 2021 a je stále na repertoáru divadla.

Druhá premiéra se uskutečnila 23. ledna 1998. Uvedena byla opera *Čert a Káča* Antonína Dvořáka v režii Jaromíra Brycha a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Nová inscenace *Čerta a Káči* v režii Heřmana měla v Janáčkově divadle premiéru v roce 2016 a je stále v repertoáru.

Následovala premiéra opery *Lucia di Lammermoor* Gaetana Donizettiho. Premiéra se konala 3. dubna 1998. Režisérem inscenace byl Václav Věžník a dirigentem Jan Zbavitel. Po derniéře inscenace v dubnu 2001 už tato opera v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Poslední premiéra se konala 17. května 1998. nejednalo se však o novou inscenaci, ale o obnovenou premiéru *Prodané nevěsty* v režii Václava Věžníka z roku 1988.

V sezoně 1997/1998 se tak uskutečnily tři premiéry nových inscenací, z nichž jedna opera byla česká a současně určena také dětskému publiku, zbylé dvě opery patří ke světovému repertoáru.

Premiéry v sezoně 1997/1998: G. Puccini – *Bohéma*, A. Dvořák – *Čert a Káča*, G. Donizetti – *Lucia di Lammermoor*, B. Smetana – *Prodaná nevěsta*.

3.34. Sezona 1998/1999

Sezonu zahájila premiéra opery *Z mrtvého domu* Leoše Janáčka. Inscenace v režii Zdeňka Kaloče a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Premiéra se konala 2. října 1998. Nové nastudování této opery v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Hrůši je naplánováno na 2. listopadu letošního roku.

Druhá premiéra se uskutečnila 11. prosince 1998. Uvedena byla nová inscenace *Carmen* Georgese Bizeta v režii Ladislava Štrose a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Inscenace byla v repertoáru až do derniéry v roce 2015 a v roce 2016 byla uvedena nová inscenace v režii Tomáše Pilaře.

Následovala premiéra dvou jednoaktovek Maurice Ravela, *Dítě a Kouzla* a *Španělská hodinka*. Premiéra se konala 19. února 1999. Režisérem byl Jan Štych ml. a dirigentem Jan Štych. Inscenace měla derniéru v dubnu následujícího roku a poté už ani jedna z těchto oper v brněnské opeře nebyla uvedena.

Poslední premiéra se konala 14. května 1999 a uvedena byla opera Wolfganga Amadea Mozarta *Kouzelná flétna*. Inscenace v režii Jana Kačera a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka měla v roce 2005 obnovenou premiéru a na repertoáru byla proto až do derniéry v roce 2010. Poslední inscenace *Kouzelné flétny* v režii Miroslava Krobota měla premiéru v dubnu letošního roku.

V sezoně 1998/1999 byly uvedeny čtyři nové inscenace, z nichž jedna je opera Leoše Janáčka, ostatní patří ke světovému repertoáru.

Premiéry v sezoně 1998/1999: L. Janáček – *Z mrtvého domu*, G. Bizet – *Carmen*, M. Ravel – *Dítě a Kouzla*, M. Ravel – *Španělská hodinka*, W. A. Mozart – *Kouzelná flétna*.

3.35. Sezona 1999/2000

První premiéra se konala 4. října 1999. Nejednalo se o novou inscenaci, ale obnovenou premiéru *Rusalky* v režii Václava Věžníka z roku 1990. Inscenace byla v repertoáru do roku 2005, kdy byla nahrazena novou inscenací v režii Josefa Nováka.

Druhá premiéra se uskutečnila 26. listopadu 1999. Uvedena byla inscenace opery *Nápoj lásky* Gaetana Donizettiho v režii Gustava Skály a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Inscenace měla derniéru v roce 2004 a nová inscenace v režii Magdaleny Švecové byla uvedena v roce 2017 a je stále v repertoáru.

Dne 4. února 2000 se konala premiéra nové inscenace *Řeckých pašijí* Bohuslava Martinů v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Zbavitele. Inscenace měla derniéru v dubnu následujícího roku a opera byla v Janáčkově divadle znovu nastudována v roce 2005 v režii Davida Poutneyho. Inscenace v režii Jiřího Heřmana z roku 2021 je v současné době v repertoáru divadla.

Čtvrtá premiéra přinesla propojení *Žalмовé symfonie* a oratoria *Oedipus Rex* Igora Stravinského ve scénickém provedení. Žalmová symfonie byla především baletním představením, ale oratorium bylo uvedeno v režii Libora Vaculíka. Obě části dirigoval Jan Štych. Inscenace byla v repertoáru do listopadu nadcházejícího roku. Poslední premiéra se konala 10. června 2000. Uvedena byla nová inscenace opery *Don Carlos* Giuseppe Verdiho v režii Tomáše Šimerdy a hudebním nastudování Olivera Dohnányi. Tato opera byla v Janáčkově divadle uvedena naposledy v roce 2019 v režii Martina Glasera a je stále v repertoáru.

Tato sezona přinesla pět premiér. Jedna inscenace byla scénickým provedením symfonie a oratoria, tudíž opery byly nastudovány pouze čtyři a jedna opera byla

uvedena v obnovené premiéře. Dvě opery jsou českého repertoáru, dvě patří ke světovému repertoáru.

Premiéry v sezoně 1999/2000: A. Dvořák – *Rusalka*, G. Donizetti – *Nápoj lásky*, B. Martinů – *Řecké pašije*, I. Stravinskij – *Žalmová symfonie*, I. Stravinskij – *Oedipus Rex*, G. Verdi – *Don Carlos*.

3.36. Sezona 2000/2001

První premiéra se uskutečnila 13. října 2000. Nastudována byla inscenace opery Richarda Strausse *Salome*. Režisérem inscenace byl Zdeněk Kaloč a dirigentem Jan Zbavitel. *Salome* bude v Janáčkově divadle podruhé uvedena v červnu 2023, kdy je plánovaná premiéra nové inscenace v režii Davida Radoka a v hudebním nastudování Marka Ivanoviče.

Druhá premiéra se konala 22. prosince 2000. Inscenace opery *Andrea Chénier* Umberta Giordana byla uvedena v režii Stanislava Moši a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Po derniéře již tento titul v brněnské opeře nebyl uveden. Následovala premiéra *Hoffmannových povídek* Jacquese Offenbacha. Inscenace v režii Jana Kačera a hudebním nastudování Jana Štycha nahradila inscenace v režii dua SKUTR v roce 2019.

Poslední premiéra se konala 25. května 2001. Uvedena byla inscenace *Věci Makropulos* Leoše Janáčka v režii Tomáše Šimerdy, avšak inscenace byla uváděna v Mahenově divadle. V Janáčkově divadle byla tato inscenace uvedena v roce 2014 v režii Davida Radoka.

Sezona 2000/2001 přinesla celkem čtyři premiéry, ačkoliv jedna z nich se konala v Mahenově divadle. Vedle Janáčkovy *Věci Makropulos* byly uvedeny tituly ze světového operního repertoáru.

Premiéry v sezoně 2000/2001: R. Strauss – *Salome*, U. Giordano – *Andrea Chénier*, J. Offenbach – *Hoffmannovy povídky*, L. Janáček – *Věc Makropulos*.

3.37. Sezona 2001/2002

První premiéra sezony se konala 28. září 2001. Netradičně ve foyer Janáčkovy divadla byla v české premiéře uvedena opera *Ifigenie* Michala Košuta. Režisérkou inscenace byla Karla Štaubertová a dirigentem byl autor opery Michal Košut. Inscenace se hrála do dubna nadcházejícího roku.

Při premiéře 26. října 2001 byla uvedena nová inscenace opery *La Traviata* Giuseppe Verdiho. Nastudování v režii Zbyňka Srby a dirigenta Jaroslava Kyzlinka nahradilo předchozí inscenaci Václava Věžníka z roku 1993, která se hrála do roku 2000. Tato inscenace je stále na repertoáru Janáčkovy opery, bývá často uváděna v rámci letního hraní na hradě Špilberk.

Třetí inscenace měla o premiéru 30. listopadu 2001 a jednalo se o vánoční zpěvohru *České jesličky* Jaroslava Křičky. Inscenace v režii Jaromíra Brycha a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka se hrála ve vánočním období roku 2001 a 2002, kdy měla 28. prosince derniéru.

Opera *Šárka* Leoše Janáčka byla uvedena 11. dubna 2002, avšak pouze v koncertním provedení.

Následovala premiéra opery *Mrtvé město* Ericha Wolfganga Korngolda. Premiéra se konala 10. května 2002. Tato inscenace v režii Andrese Geiera dle režijní koncepce Ansgara Haaga a hudebním nastudování Ivana Paříka se hrála pouze několikrát v jednom bloku, derniéra se konala 17. května téhož roku.

Sezonu zakončila opereta *Země úsměvů* Franze Lehára. Inscenace v režii Antona Nekovara a hudebním nastudování Richarda Heina měla premiéru 7. června 2002 a uváděna byla do derniéry v březnu 2004. Je třeba zmínit, že tato opereta byla v Janáčkově divadle uvedena poprvé v roce 1978, ale nespádala pod operní soubor. Do roku 2003 byl součástí Národního divadla v Brně soubor zpěvohry, též nazývaný Soubor operety a Hudební divadlo. Po jeho zániku tak byla operetní představení převedena pod správu opery.

V této sezoně se konalo celkem šest premiér. Novinkou v operním souboru bylo operetní představení, které v předchozích letech patřilo souboru zpěvohry. Kromě operety byly uvedeny čtyři opery scénicky a jedna v koncertním provedení. Dvě uvedené opery byly české, dvě světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 2001/2002: M. Košut – *Ifigenie*, G. Verdi – *La Traviata*, J. Křička – *České jesličky*, L. Janáček – *Šárka*, E. W. Korngold – *Mrtvé město*, F. Lehár – *Země úsměvů*.

3.38. Sezona 2002/2003

Sezona začala premiérou 19. září 2002. Opera *Jakobín* Antonína Dvořáka byla nastudovaná dirigentem Tomášem Hanusem v režii Zbyňka Srby. Inscenace nahradila produkci z roku 1984 v režii Ilji Hylase, ale po derniéře už tento titul v Janáčkově divadle nebyl uveden.

Druhá premiéra se konala 15. prosince 2002. Novou inscenací *Fidelia* Ludwiga van Beethovena režíroval Anton Nekovar a hudebně nastudoval Jan Zbavitel. Jedná se o poslední inscenaci této opery v Janáčkově divadle.

Následovala premiéra *Aidy* Giuseppe Verdiho, která se konala 12. ledna 2003. Režisérem této opery byl opět Václav Věžník. Tato inscenace měla v roce 2010 obnovenou premiéru a je stále na repertoáru divadla.

Dne 7. února se konala premiéra nové inscenace *Káti Kabanové* Leoše Janáčka v režii Zdeňka Kaloče a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Tato inscenace byla na repertoáru do derniéry v roce 2014. V roce 2016 byla tato opera uvedena v Janáčkově divadle znovu, v rámci festivalu Janáček Brno v režii Roberta Carsena. Poslední premiéra sezony se konala 14. března 2003. Uvedena byla, v této sezoně již druhá opera Giuseppe Verdiho, *Maškarní ples*. Režisérem inscenace byl Jan Štych ml. a dirigentem Ondřej Lenárd. Inscenace již není v repertoáru divadla. Tato sezona přinesla pět premiér. Dvě opery byly české, tři opery ze světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 2002/2003: A. Dvořák – *Jakobín*, L. van Beethoven – *Fidelio*, G. Verdi – *Aida*, L. Janáček – *Káťa Kabanová*, G. Verdi – *Maškarní ples*.

3.39. Sezona 2003/2004

Sezonu 9. října 2003 zahájila opera Giuseppe Verdiho *Simon Boccanegra*, avšak opera byla uvedena pouze v koncertním provedení.

První scénicky uvedenou premiérou tak byla opera *Mefistofeles* Arriga Boita. Inscenace byla nastudována v režii Václava Věžníka a hudebním nastudování Jana Štycha. Premiéra se konala 5. prosince 2003 a inscenace není v současné době v repertoáru divadla.

Třetí premiéra byla výjimečná tím, že se jednalo o koprodukcii s Vídeňskou státní operou. Dne 21. ledna byla v Brně uvedena *Její pastorkyňa* Leoše Janáčka v režii Davida Poutneyho. Inscenaci pro Janáčkově divadlo režijně nastudovala Nicola Raab, dirigentem byl Jaroslav Kyzlink.

Poslední premiéra sezony se konala 14. května 2004. Uvedena byla opera Engelberta Humperdincka *Perníková chaloupka*, též známá pod názvem *Jeníček a Mařenka*. Opera je na námět pohádky bratří Grimmů a lze ji tak zařadit mezi opery určené dětem. Opera již není v repertoáru divadla.

V sezoně 2003/2004 byly uvedeny pouze tři operní premiéry, jedna opera světového repertoáru, jedna Janáčková opera a opera pro děti.

Premiéry v sezoně 2002/2003: G. Verdi – *Simon Boccanegra*, A. Boito – *Mefistofeles*, L. Janáček – *Její pastorkyňa*, E. Humperdinck – *Perníková chaloupka*.

3.40. Sezona 2004/2005

První premiérou sezony byla opera Bedřicha Smetany *Braniboři v Čechách*. Inscenace byla uvedena 15. října 2004 v režii Mariána Chudovského a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Derniéra se konala v říjnu následujícího roku a od té doby tato opera v Janáčkově opeře nebyla nastudována.

Druhá premiéra sezony se konala 16. ledna 2005. Výjimečná byla koprodukcí s Royal Opera House v Londýně a Bregenzer Festspiele, ale také tím, že byla českou premiérou tzv. londýnské verze opery *Řecké pašije* Bohuslava Martinů. Inscenaci režijně nastudovala Nicola Raab dle koncepce Davida Poutneyho, dirigentem byl Christian von Gehren. Inscenace byla poprvé uvedena v roce 1999 na Bregenzer Festspiele, následně v roce 2000 v Londýně. Po bloku představení byla tato inscenace 20. ledna téhož roku stažena. Na repertoáru Janáčkovy opery je nyní nová inscenace *Řeckých pašijí* z roku 2021 v režii Jiřího Heřmana.

Poslední premiéra sezony se konala 20. května 2005. *Rusalka* Antonína Dvořáka byla uvedena v režii Josefa Nováka a hudebním nastudování Milana Kaňáka. Inscenace byla na repertoáru do derniéry v roce 2008.

Kromě výše uvedených oper se uskutečnila jedna operní premiéra v Mahenově divadle. Uvedena byla opera *Marta aneb Trh v Richmondu* Friedricha von Flotowa v režijní koncepci Daniela Balatky a hudebním nastudování Milana Kaňáka. Inscenace měla derniéru v dubnu následujícího roku.

V Janáčkově divadle byly v této sezoně uvedeny tři opery, všechny tři od českých autorů.

Premiéry v sezoně 2004/2005: B. Smetana – *Braniboři v Čechách*, B. Martinů – *Řecké pašije*, A. Dvořák – *Rusalka*.

3.41. Sezona 2005/2006

První operní premiéra se uskutečnila 25. listopadu 2005. Uvedena byla inscenace opery *Vojna a mír* Sergeje Prokofjeva v režii Mykola Tretiaka a hudebním nastudování Sergeje Politikova. Jednalo se o spolupráci s Národním akademickým divadlem opery a baletu Tarase Ševčenka. Po bloku představení se 13. listopadu konala derniéra.

Druhá polovina sezony začala premiérou nové inscenace *Její pastorkyně* Leoše Janáčka. Inscenace v režii Zdeňka Kaloče a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka měla premiéru 17. února 2006 a na repertoáru byla do roku 2013. V současné době je na repertoáru inscenace v režii Martina Glasera z roku 2015. Třetí premiérou byla nová inscenace *Prodané nevěsty* Bedřicha Smetany. Inscenace měla premiéru 24. března 2006. Režisérem je Ondřej Havelka, za hudebním nastudováním stojí Petr Vronský. Inscenace je stále na repertoáru divadla.

Poslední premiéra se konala 26. května 2006. Uveden byl *Rigoletto* Giuseppe Verdiho v režii Andrease Geiera a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Inscenace měla derniéru v prosinci 2008 a tento titul již v Janáčkově divadle nebyl nastudován.

V Janáčkově divadle byly v sezoně 2005/2006 uvedeny čtyři premiéry, dvě české opery a dvě opery světového repertoáru. Kromě toho ale operní soubor Národního divadla v Brně uvedl několik představení mimo Janáčkově divadlo. První z nich, soudobá opera *Noci Dnem* Víta Zouhara v režii Rocca a hudebním nastudování byla uvedena 1. října 2005 v Divadelním sále Reduty. Opera byla uváděna dohromady s baletem *Příběh vojáka*. V Redutě se také 20. prosince konala obnovená premiéra *Kouzelné flétny* z roku 1999. Třetí premiéra v Redutě se konala 22. ledna 2006, v jednom večeru byla uvedena opera *Mozart a Salieri* Nikolaje Rimského-Korsakova společně s *Requiem* Wolfganga Amadea Mozarta. Obě díla režíroval Jiří Nagy a dirigoval Jan Štych. Poslední inscenace byla spíše edukativním představením pro děti, jednalo se o operetu s názvem *Za operetou kolem světa*.

Premiéry v sezoně 2005/2006: S. Prokofjev – *Vojna a mír*, L. Janáček – *Její pastorkyňa*, B. Smetana – *Prodaná nevěsta*, G. Verdi – *Rigoletto*.

3.42. Sezona 2006/2007

Sezonu zahájila premiéra opery *Don Giovanni* Wolfganga Amadea Mozarta. Premiéra inscenace v režii Karla Drgáče a hudebním nastudování Jana Zbavitele se konala 13. října 2006. Inscenace byla v repertoáru do roku 2008, kdy se konala derniéra. Poté byla tato opera v Janáčkově divadle nastudována ještě jednou, v roce 2013.

Druhá premiéra v Janáčkově divadle se konala 16. března 2007. Uvedena byla opereta *Cikánský baron* Johanna Strausse v režii Jana Štycha ml. a hudebním nastudováním Jana Štycha. Inscenace byla na repertoáru do roku 2009.

Poslední premiérou byla inscenace opery *Nabucco* Giuseppe Verdiho v režii György Selmecziho a hudebním nastudování Gergely Kesselyáka. Tato inscenace byla na repertoáru až do derniéry 30. srpna 2020. V nadcházející sezoně ji nahradila inscenace v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Ondřeje Olose. Inscenace měla premiéru 29. června 2021 a je stále na repertoáru divadla.

I v této sezoně se byly některé inscenace uvedeny mimo Janáčkově divadlo. V Redutě měla 18. listopadu 2006 inscenace s názvem *Večer z děl terezińských skladatelů*. Jedním z děl byla dětská opera *Brundibár* Hanse Krásy v režii Vandy Drozdové a hudebním nastudování Jakuba Kleckera.

V Mahenově divadle se 24. listopadu konala premiéra opery *Idomeneo* Wolfganga Amadea Mozarta. Inscenace v režii Václava Věžníka byla na repertoáru do derniéry v listopadu následujícího roku.

V Janáčkově divadle se v sezoně 2006/2007 konaly tři premiéry. Uvedeny byly dvě opery světového repertoáru a jedna opereta.

Premiéry v sezoně 2006/2007: W. A. Mozart – *Don Giovanni*, J. Strauss – *Cikáńský baron*, G. Verdi – *Nabucco*.

3.43. Sezona 2007/2008

První premiéra sezony se konala 26. října. Uvedena byla opera *Boris Godunov* Modesta Petroviče Musorgského. Režisérem inscenace byl Inga Levant a dirigentem Jan Zbavitel. Inscenace měla derniéru v březnu 2010 a od té doby tento titul v Janáčkově divadle nebyl uveden.

Následovala premiéra opery Gioacchina Rossiniho *Lazebník sevillský*. Inscenace v režii Sandra Santilla a hudebním nastudování Luca de Marchi měla premiéru v Janáčkově divadle 7. prosince 2007. Inscenace je stále na repertoáru divadla a pravidelně je uváděna v rámci letního hraní na hradě Špilberk nebo v Amfiteátru Mikulov.

Třetí premiéra představila dvě opery v jednom večeru, jednoaktovku *Gianni Schicchi* Giacoma Pucciniho a operu *Komedianti* Ruggera Leoncavalla. Premiéra se konala 18. dubna 2008. Režisérem inscenace byl Ondřej Havelka a dirigentem Jaroslav Kyzlink. Inscenace měla derniéru v roce 2011 a žádná z těchto oper už v Janáčkově divadle nebyla uvedena.

Následovala obnovená premiéra inscenace *Tannhäusera* v režii Ladislava Štrosa z roku 1995. Inscenace byla uvedena v bloku představení a 19. května téhož roku byla definitivně stažena z repertoáru.

Uvedeno bylo celkem pět oper ve čtyřech inscenacích a všech pět oper patří ke světovému repertoáru.

Kromě výše zmíněných oper se opět uskutečnily premiéry také na dalších scénách Národního divadla v Brně. V Redutě se 2. dubna 2008 konala premiéra soudobé opery *Kráska a zvíře* Philipa Glasse. Inscenace byla uvedena v režii Rocca a hudebním nastudování Jakuba Kleckera.

Poslední premiéra sezony se konala 20. června 2008 v Mahenově divadle. Ve světové premiéře byla uvedena opera *Mai 68*, jejíž autory jsou Petr Kofroň, Zdeněk Plachý a Jiří Šimáček.

Premiéry v sezoně 2007/2008: M. P. Musorgskij – *Boris Godunov*, G. Rossini – *Lazebník sevillský*, G. Puccini – *Gianni Schicchi*, R. Leoncavallo – *Komedianti*, R. Wagner – *Tannhäuser*.

3.44. Sezona 2008/2009

Jako první byla uvedena nová inscenace opery *Příhody lišky Bystroušky* Leoše Janáčka. Premiéra se konala 6. listopadu. Inscenace v režii Jamese Conwaye a hudebním nastudování Tomáše Hanuse nahradila předchozí inscenaci v režii Václava Věžníka z roku 1996. Tato produkce byla na repertoáru do derniéry v roce 2016. V současné době je na repertoáru Janáckovy opery inscenace z roku 2018 v režii Jiřího Heřmana.

Druhá premiéra se uskutečnila 23. ledna 2009. Opera *Evžen Oněgin* Petra Iljiče Čajkovského byla uvedena v režii Zdeňka Kaloče a v hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Na repertoáru Janáckovy opery je nyní nová inscenace z roku 2021 v režii Martina Glasera.

Následovala premiéra opery Bohuslava Martinů *Julietta*. Inscenace v režii Jiřího Nekvasila a v hudebním nastudování Tomáše Hanuse měla premiéru 27. března 2009 a na repertoáru byla do roku 2011. V roce 2019 byly v Janáckově divadle uvedeny *Tři fragmenty z Juliette* v režii Davida Radoka, společně s operou *Lidský hlas*. Tato inscenace měla derniéru v lednu 2020 a tato opera tak v této době není v repertoáru divadla.

Poslední premiéra sezony se konala 1. května 2009. Uvedena byla opera *Macbeth* Giuseppe Verdiho. Režisérem inscenace byl německý režisér Bruno Berger-Gorski a dirigentem Damiano Iorio. Tato opera již není na repertoáru brněnské opery.

V sezoně 2008/2009 se v Janáckově divadle konaly čtyři premiéry. Uvedeny byly dvě české opery, jedna opera Leoše Janáčka, a dvě opery světového repertoáru.

Kromě toho se opět konala jedna premiéra v divadle Reduta. Uvedeny byly tři jednoaktovky Bohuslava Martinů, *Kuchyňská revue*, *Slzy nože* a *Podivuhodný let*. Režisérem inscenace byl Jiří Srnec a dirigentem Jakub Klecker.

Premiéry v sezoně 2008/2009: L. Janáček – *Příhody lišky Bystroušky*, P. I. Čajkovskij – *Evžen Oněgin*, B. Martinů – *Julietta*, G. Verdi – *Macbeth*.

3.45. Sezona 2009/2010

První premiéra se v Janáčkově divadle konala 13. listopadu 2009. Opera *Madama Butterfly* Giacomo Pucciniho byla uvedena v režii Jiřího Nekvasila a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Tato inscenace je stále na repertoáru divadla.

Druhá polovina sezony byla zahájena premiérou operety *Netopýr* Johanna Strausse. Inscenaci režíroval Ondřej Havelka, hudebně ji nastudoval švýcarský dirigent Kaspar Zehnder. Inscenace měla derniéru v dubnu 2014.

22. ledna se konala obnovená premiéra *Aidy* v režii Václava Věžníka z roku 2003. Tato inscenace je stále na repertoáru Janáčkovy opery.

Kromě těchto tři oper byly v této sezoně uvedeny další tři inscenace, avšak mimo Janáčkově divadlo. V Mozartově sále Reduty měla 4. října 2009 premiéru inscenace *Ženitba* Bohuslava Martinů v režii Pamely Howard a hudebním nastudování Jakuba Kleckera.

V Redutě se 27. ledna 2010 konala také premiéra monoopery *Deník Anny Frankové* Grigorije Frida.

Poslední opera uvedená v této sezoně v Redutě měla premiéru 9. dubna 2010 a jednalo se o operu *Lékárník* Josepha Haydna v režii Tomáše Studeného a hudebním nastudování Ondřeje Olose.

Operní premiéra se konala též v Mahenově divadle, kde se 21. května uskutečnila premiéra *Popelky* Gioacchina Rossiniho v režii Rocca a v hudebním nastudování Jakuba Kleckera.

Premiéry v sezoně 2009/2010: G. Puccini – *Madama Butterfly*, J. Strauss – *Netopýr*, G. Verdi – *Aida*.

3.46. Sezona 2010/2011

Sezonu v Janáčkově divadle otevřela premiéra opery Leoše Janáčka *Výlet pana Broučka do Měsíce* v rámci festivalu Janáček Brno 2010. Premiéra 19. listopadu 2010 byla výjimečná tím, že se jednalo o světovou premiéru původní verze této

opery z roku 1917. Inscenace v režii Pamelý Howard a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka měla derniéru v říjnu následujícího roku a tato opera tak není na repertoáru Janáčkovy opery.

Při premiéře 21. ledna 2011 nebyla uvedena opera, ale oratorium – balet *Stvoření* Josepha Haydna, upravené režisérem inscenace Uwe Scholzem. Inscenace vznikla v koprodukcí s Teatr Wielki Poznań a dirigentem inscenace byl Caspar Richter. Digniéra se konala v červnu 2014.

Třetí premiéra se v Janáčkově konala 29. dubna 2011. Uvedena byla inscenace opery *Turandot* Giacoma Pucciniho v režii Jiřího Nekvasila a hudebním nastudování Jakuba Kleckera. Inscenace je stále na repertoáru divadla.

Stejně jako v předchozí sezoně se v Janáčkově divadle uskutečnily pouze tři premiéry, ale další inscenace byly uvedeny mimo Janáčkovu divadlo.

První z nich se konala 2. října 2010 v Mahenově divadle. V koprodukcí s Falckým divadlem Kaiserskautern vznikla inscenace opery *Nížina* Eugena d'Alberta v režii Heinze Lukas-Kindermanna a v hudebním nastudování Jana Zbavitele.

Další premiéra se v Mahenově konala 25. února 2011. Premiéru měla nová inscenace *Figarovy svatby* Wolfganga Amadea Mozarta v režii Annette Jahns a v hudebním nastudování Caspara Richtera.

Při premiéře 26. listopadu 2010 byla v Redutě poprvé uvedena původní verze opery *Šárka* Leoše Janáčka z roku 1887. Režisérkou inscenace byla Kristina Belcredi a dirigentem Ondrej Olos.

Druhou premiérou v Redutě byla světová premiéra opery *La Dafne* Tomáše Hanzlíka a Víta Zouhara. Premiéra se konala 25. června 2011. Režisérem inscenace byl Rocc a Dirigentem Ondrej Olos.

Premiéry v sezoně 2010/2011: L. Janáček – *Výlet pana Broučka do Měsíce*, J. Haydn – *Stvoření*, G. Puccini – *Turandot*.

3.47. Sezona 2011/2012

První premiéra se v Janáčkově divadle konala 6. ledna 2012. Uvedena byla opereta *Perikola* Jacquese Offenbacha v režii Tomáše Studeného a v hudebním nastudování Caspara Richtera. Inscenace měla svou derniéru v lednu následujícího roku.

Druhou premiérou byla nová inscenace *Rusalky* Antonína Dvořáka v režii Vladimíra Morávka a v hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka. Premiéra se konala 24. února 2012 a inscenace je stále v repertoáru Janáčkovy opery.

Poslední premiéra se konala 18. května 2012. Operu *Elektra* Richarda Strausse režíroval Rocc a dirigoval Caspar Richter. Tato inscenace již není v repertoáru divadla.

V Janáčkově divadle s v této sezoně uskutečnily tři premiéry, z nichž jedna byla opereta.

I v této sezoně se uskutečnila premiéra v divadle Reduta. 25. listopadu se konala premiéra opery pro děti Eberharda Streula *Papageno hraje na kouzelnou flétnu*. Režisérem inscenace je Tomáš Pilař a dirigentem Ondrej Olos. Inscenace je stále v repertoáru opery.

Premiéry v sezoně 2011/2012: J. Offenbach – *Perikola*, A. Dvořák – *Rusalka*, R. Strauss – *Elektra*.

3.48. Sezona 2012/2013

Sezona začala premiérou opery Ericha Wolfganga Korngolda *Zázrak Heliany*, která se konala 27. září 2012. Inscenace vznikla v koprodukcí s Falckým divadlem v Kaiserlauternu. Autorem režijní koncepce byl Johannes Reitmeier, operu hudebně nastudoval Peter Feranec. Inscenace měla svou derniéru po bloku představení v listopadu téhož roku.

Druhá premiéra se konala v rámci festivalu Janáček Brno. Premiéra 16. listopadu 2012 představila inscenaci opery *Osud* Leoše Janáčka v režii Ansgara Haaga a hudebním nastudování Jakuba Kleckera. Inscenace měla derniéru v listopadu 2014. Tato opera byla v Janáčkově divadle uvedena naposledy v roce 2020, opět v rámci festivalu Janáček Brno. Inscenace v režii Roberta Carsena a hudebním nastudování Marka Ivanoviče je stále v repertoáru divadla.

Následovala premiéra opery Giuseppe Verdiho *Sicilské nešpory*. Inscenace v režii Laca Adamika a hudebním nastudování Jaroslava Kyzlinka měla premiéru 11. ledna 2013 a hrála se do derniéry v březnu 2015.

Opera *Sen noci Svatojánské* Benjamin Brittena měla premiéru v Janáčkově divadle 8. března 2013. Inscenace v režii Romana Meluzína a v hudebním nastudování Jakuba Kleckera měla byla na repertoáru do derniéry v únoru 2014. Poslední premiéra této sezony se konala 17. května 2013. Uvedena byla nová inscenace *Dona Giovanniho* Wolfganga Amadea Mozarta. Inscenace vznikla v koprodukcí s Teatro del Giglio Lucca. Režisérem inscenace byl Bruno Berger-Gorski, hudebně ji nastudoval Peter Feranec. V roce 2017 byla inscenace

přenesena do Mahenova divadla a v současné době již není v repertoáru Janáčkovy opery.

V sezoně 2012/2013 bylo v Janáčkově divadle uvedeno celkem pět premiér. Kromě *Osudu* Leoše Janáčka se jedná o opery světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 2012/2013: E. W. Korngold – *Zázrak Heliany*, L. Janáček – *Osud*, G. Verdi – *Sicilské nešpory*, B. Britten – *Sen noci Svatojánské*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*.

3.49. Sezona 2013/2014

Sezona v Janáčkově divadle byla zahájena premiérou 27. září 2013, operou *Bludný Holanďan* Richarda Wagnera. Režisérem inscenace byl Roman Polák, operu hudebně nastudoval Jakub Klecker. V současné době tato inscenace není v repertoáru Janáčkovy opery.

Druhá premiéra se konala 31. ledna 2014. Uvedena byla opera Gaetana Donizettiho *Maria di Rohan*. Režisérkou inscenace byla Barbara Klimo a dirigentem Ondřej Olos a Robert Kružík. Inscenace měla derniéru v únoru 2015.

Třetí premiéra 28. března 2014 patřila operetě. Nastudována byla *Polská krev* Oskara Nedbala v režii Tomáše Pilaře a hudebním nastudování Jakuba Kleckera. Tato inscenace je stále na repertoáru operního souboru.

V Janáčkově divadle se konaly tři premiéry dvou oper a jedné operety. Sezonu zakončila premiéra v divadle Reduta. Ve světové premiéře byla uvedena moderní opera Iva Medka a Markéty Dvořákové *Alice in Bed* v režii Rocca a hudebním nastudování Ondřeje Olose.

Premiéry v sezoně 2013/2014: R. Wagner– *Bludný Holanďan*, G. Donizetti – *Maria di Rohan*, O. Nedbal – *Polská krev*.

3.50. Sezona 2014/2015

První premiéra této sezony se uskutečnila 21. listopadu 2014. Jednalo se o koprodukcii s Opera Göteborg v rámci festivalu Janáček Brno 2014. Režisér David Radok a dirigent Marko Ivanović nastudovali novou inscenaci *Věci Makropulos* Leoše Janáčka. Tato inscenace je stále v repertoáru divadla.

Jednalo se o jedinou premiéru v první polovině sezony 2014/2015. K 1. lednu 2015 se změnilo vedení opery. Šéfem opery se stal Jiří Heřman a šéfdirigentem opery Marko Ivanović. Druhá polovina této sezony již tak byla zcela plánovaná jimi.

První premiéra pod novým vedením se konala 6. února 2015. Vzhledem ke změně vedení a nedostatku času na vytvoření zcela nové inscenace, byla uvedena opera *Čarokraj* Marka Ivanoviće v režii Petra Formana. Inscenace byla přenesena z Národního divadla v Praze, kde měla premiéru v roce 2013. Inscenace již není v repertoáru divadla.

Další premiéra už vznikla pro Janáčkovu operu. Premiéra opery *Hry o Marii* Bohuslava Martinů měla premiéru 27. března 2015. Režisérem inscenace je Jiří Heřman, dílo hudebně nastudoval Jakub Klecker. Inscenace je stále v repertoáru divadla.

Poslední premiéra sezony se konala 15. května 2015. Uvedena byla *Tosca* Giuseppe Verdiho. Inscenace byla opět nastudována Jiřím Heřmanem a Jakubem Kleckerem. Inscenace je stále v repertoáru divadla.

Sezona 2014/2015, která byla velmi ovlivněna změnou vedení, přinesla celkem čtyři premiéry. Tři opery byly české, včetně soudobé opery Marka Ivanoviće a opera *Tosca* ze světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 2014/2015: L. Janáček – *Věc Makropulos*, M. Ivanović – *Čarokraj*, B. Martinů – *Hry o Marii*, G. Verdi – *Tosca*.

3.51. Sezona 2015/2016

Období pod tímto vedením se podrobně zabývám ve své bakalářské práci. Věnuji se v ní též dramaturgii mezi lety 2015 a 2020 a dovoluji si proto vložit citace z bakalářské práce, která se tímto tématem zabývá.

„První sezonu, která již byla kompletně naplánována novým vedením, otevřela premiéra *Její Pastorkyně* od Leoše Janáčka. Janáčkovu operu je kmenovým repertoárem Janáčkovy opery a konkrétně *Jenůfa* je v repertoáru prakticky nepřetržitě. Předěšlá inscenace měla premiéru v roce 2006 a derniéru v roce 2013. Uvedení nové produkce bylo tedy zcela logické. Režie se ujal režisér a ředitel NdB Martin Glaser. I tato inscenace stále zůstává na repertoáru Janáčkovy opery.

Jedním z dalších cílů brněnského operního souboru bylo dát prostor mladým režisérům. V sezoně 2015/16 byli do tří inscenací osloveni absolventi brněnské Janáčkovy akademie múzických umění. První z nich byla Linda Keprtová, která

stojí za režii druhé premiéry sezony, a to *Hubičky* Bedřicha Smetany. Ta měla premiéru 4. 12. 2015 v Janáčkově divadle. Poslední uvedení *Hubičky* se v Brně odehrálo v roce 1993, inscenace se hrála do roku 1995. Jedinou Smetanovou operou na repertoáru je od roku 2006 *Prodaná nevěsta*, proto se vedení divadla rozhodlo pro další uvedení díla jednoho z nejvýznamnějších českých skladatelů.

První premiéra roku 2016 naplnila další z priorit uměleckého vedení a totiž rozšířit repertoár o soudobá díla. Česká premiéra opery *Powder her face* britského skladatele Thomase Adèse se odehrála 29. 1. 2016 v Divadle Reduta. Tato premiéra byla také pokračováním záměru představit mladé absolventy operní režie brněnské JAMU. V pořadí druhým režisérem po Lindě Keprtové se tedy stal Tomáš Studený.

Základem repertoárů většiny operních domů by měly být velké klasické tituly. Z tohoto důvodu se umělecké vedení opery rozhodlo uvést novou inscenaci *Carmen* Georgese Bizeta. Bylo to logické rozhodnutí, vezmeme-li v potaz, že dle statistiky na Operabase je *Carmen* druhou celosvětově nejhranější operou. Na prvním místě v žebříčku nejhranějších oper je Verdiho *La Traviata*, jejíž inscenace už na stálém repertoáru souboru je. Nová inscenace *Carmen* měla premiéru 18. 3. 2016 a nahradila původní nastudování z roku 1998. Stojí za ní Tomáš Pilař, třetí z mladých absolventů JAMU.

Poslední premiéra sezony, které se odehrála 13. 5. 2016, patřila netradičnímu spojení oratoria Bohuslava Martinů *Epos o Gilgamešovi* a opery Henryho Purcella *Dido a Aeneas*. Tato inscenace je v mnoha směrech jedinečná, barokní opera se díky ní vrátila na jeviště Janáčkova divadla téměř po třiceti letech a oratorium Martinů bylo uvedeno v jevištní podobě ve světové premiéře, ačkoliv sám autor si to vždy přál. Zároveň byla použita nová hudební edice Aleše Březiny, která se vrací k originálnímu textu v angličtině. Pro spojení těchto dvou opusů se rozhodl režisér Jiří Heřman, protože je podle něj spojuje jejich námět a filozofická rovina vycházející ze starověké mytologie.

Operní soubor uvedl v sezoně 2015/2016 celkem pět premiér. Z českých oper to byla Janáčkova *Jenůfa* a Smetanova *Hubička*, ze světového repertoáru Bizetova *Carmen*, jedna soudobá opera *Powder her face*, a nakonec barokní opera *Dido a Aeneas* ve spojení s oratoriem Martinů *Epos o Gilgamešovi*. Ve stálém repertoáru zůstala *Jenůfa* a *Carmen*.

Premiéry v sezoně 2015/2016: L. Janáček – *Její pastorkyňa*, B. Smetana – *Hubička*, G. Bizet – *Carmen*, B. Martinů – *Epos o Gilgamešovi*, H. Purcell – *Dido a Aeneas*.

3.52. Sezona 2016/2017

Na podzim roku 2016 se konal festival Janáček Brno, v jehož rámci se odehrály dvě premiéry operního souboru NdB. Pro slavnostní zahájení 7. 10. 2016 si soubor připravil mimořádný počín v koprodukcí s Vlámskou operou, a to v podobě Janáčkovy *Káti Kabanové* v režijním zpracování Roberta Carsena, který patří k nejvýraznějším režisérům ve světě opery a jeho produkce jsou na repertoáru nejvýznamnějších operních domů. Jeho inscenace se většinou pronajímají divadlům na jednu sezonu, ale Janáčkově opeře bylo výjimečně umožněno vyrobit si vlastní scénu, kostýmy a ponechat inscenaci na repertoáru divadla, díky čemuž se stala prvním operním domem v České republice, který má na repertoáru inscenaci Roberta Carsena.

Vrcholem festivalu Janáček Brno 2016 byla premiéra inscenace Bartókova *Modrovousova hradu* a Schönbergova *Očekávání* v režii Davida Radoka. Inscenace vznikla v koprodukcí s Göteborg Opera, kde měla premiéru v dubnu 2015 a navázala tak na předešlou koprodukcí při vzniku Janáčkovy *Věci Makropulos* (premiéra v listopadu 2014). Svou brněnskou premiéru měla 15. 10. 2016.

Další premiérou, která již nebyla součástí festivalového programu, byla opera Antonína Dvořáka *Čert a Káča*. V té době se již připravovala rekonstrukce budovy Janáčkovy divadla a aby se inscenace mohla hrát i během rekonstrukce, uskutečnila se 10. 12. 2016 netradičně v Mahenově divadle. Titul byl zvolen vzhledem k záměru vedení souboru rozšířit repertoár o představení pro celou rodinu. Inscenace, za jejíž režii stojí umělecký šéf souboru Jiří Heřman měla velký úspěch a stále patří k těm divácky oblíbeným, na repertoáru zůstává v této, i nadcházející sezoně 2020/2021.

První premiérou v roce 2017 byla Ponchielliho *La Gioconda* v režii Tomáše Pilaře. Vedení divadla se rozhodlo využít velkého jeviště Janáčkovy divadla, skvělého sboru a vynikajících sólistů, kterými soubor disponuje, a tak do repertoáru zařadilo tento titul spadající do žánru grand opéra, který se v České republice téměř neuvádí. Právě sólisté, sbor a orchestr byly v recenzích vyzdvihovány nejvíce. Brněnské publikum si inscenace získala již na premiéře, kdy umělce odměnili ovacemi ve stoje. Blokově se inscenace na programu objevila i v letošní sezoně, její derniéra byla naplánována na 1. 4. 2020.

I v této sezoně si vedení připravilo jednu premiéru soudobé opery, protože jak jsem již uvedla, nabídnout divákům operní díla 20. a 21. století je jednou z priorit nového vedení. V Janáčkově divadle se tak 24. 3. 2017 uskutečnila česká premiéra *Lásky na dálku* od finské skladatelky Kaiji Saariaho v režii Jiřího Heřmana. Dílo vzniklo v roce 2000 na objednávku salcburského festivalu a ve stejné sezoně jako v Brně mělo premiéru i v newyorské Metropolitní opeře. Jednu z repríz navštívila i skladatelka Kaija Saariaho, která inscenaci hodnotila velmi pozitivně. Zajímavé je, že inscenace vzbudila i zájem mladé generace, která v publiku převažovala. Inscenace zůstala v repertoáru až do letošní sezony a její derniéra se má uskutečnit 30. 4. 2020, ale vzhledem k současné situaci způsobené pandemií onemocnění Covid-19 se vedení operního souboru snaží najít náhradní termín. Poslední premiérou sezony se stala komická opera Gioacchina Rossiniho *Hrabě Ory* v režii Lenky Flory. Premiéra se odehrála 26. 5. 2017 v Mahenově divadle, vzhledem k plánované rekonstrukci Janáčkova divadla. Vedení chtělo přidat do repertoáru belcantový titul, ale zároveň si dalo za cíl představovat českému publiku díla, která se u nás často nehrají. *Hrabě Ory* tak ve francouzském originále zazněl v České republice poprvé.

Sezona 2016/2017 v Brně přinesla celkem šest premiér, z nichž dvě byly uvedeny v rámci festivalu Janáček Brno 2016. Z českých skladatelů byl stejně jako v loňské sezoně představen Leoš Janáček a jeho *Káťa Kabanová*, nově bylo do repertoáru zařazeno dílo Antonína Dvořáka *Čert a Káča*. Opera 20. století byla zastoupena inscenací *Modrovousův hrad/Očekávání* a nechyběla ani soudobá opera, kterou byla v této sezoně *Láska na dálku* Kaiji Saariaho. V repertoáru se nově objevil žánr grand opéra díky uvedení inscenace *La Gioconda*. Poslední premiérou sezony byla belcantová opera *Hrabě Ory*.

Premiéry v sezoně 2016/2017: L. Janáček – *Káťa Kabanová*, B. Bartók – *Modrovousův hrad*, A. Schönberg – *Očekávání*, A. Dvořák – *Čert a Káča*, A. Ponchielli – *La Gioconda*, K. Saariaho – *Láska na dálku*, G. Rossini – *Hrabě Ory*.

3.53. Sezona 2017/2018

Na podzim v roce 2017 začala rekonstrukce Janáčkova divadla. První premiéra sezony, která se uskutečnila 17. 9. 2017, byla z toho důvodu inscenována pro Divadlo Reduta. Cílem Jiřího Heřmana a šéfdirigenta Marka Ivanoviče není jen seznamovat diváky s již existujícími soudobými operami, ale uvádět také díla vytvořená speciálně pro brněnský soubor. První inscenací, kterou mohli diváci

v nové sezoně shlédnout tak byla objednávku napsaná opera skladatele Michala Nejtka. Opera nese stejné jméno jako její předloha, monodrama francouzského spisovatele Jean-Luca Legarce *Pravidla slušného chování v moderní společnosti*. Režisérem inscenace je Jiří Adámek, který s Michalem Nejtkem již vytvořil několik autorských projektů.

Druhá premiéra se kvůli rekonstrukci Janáčkova divadla odehrála v Mahenově divadle. Po předchozí premiéře soudobé opery se nyní vedení rozhodlo pro osvědčené dílo, kterým *Nápoj lásky* Gaetana Donizettiho bezesporu je. Režie se ujala Magdalena Švecová. Inscenace je divácky velmi oblíbená a na repertoáru se objevuje i v příští sezoně 2020/2021.

Třetí premiéra přinesla velmi zajímavé řešení, jak nahradit rozlehlé jeviště Janáčkova divadla. Nová inscenace *Fausta a Markéty* od Charlese Gounoda v režii Jiřího Heřmana se uskutečnila 16. 12. 2017 v Pavilonu P na brněnském výstavišti. Umístit do největšího výstavního pavilonu ve střední Evropě právě *Fausta a Markétu* se nabízelo, neboť obsahuje velké sborové a taneční scény. Jiří Heřman společně se scénografem Pavlem Svobodou vytvořili prostorový koncept, který rozehrál celou plochu Pavilonu.

První novou inscenací roku 2018 byla *Piková dáma* Petra Iljiče Čajkovského. Premiéra se odehrála 17. 2. 2018 v Mahenově divadle. Po velmi úspěšné inscenaci *Její Pastorkyně* byl k režii opět přizván Martin Glaser. Vedení chtělo uvést titul, který se u nás často nehraje, ale je divácky přitažlivý. *Piková dáma* obě podmínky splnila, poslední inscenace byla v Brně uvedena v roce 1967 a nová inscenace je divácky velmi oblíbená, v repertoáru je i v letošní sezoně a patří k neustále vyprodaným titulům.

Jednou z priorit vedení operního souboru bylo zařadit do repertoáru inscenace určené dětem. Po inscenaci *Čerta a Káči*, která je určená pro celou rodinu, přišlo na řadu představení určené nejmenším divákům. V Divadle Reduta měl 23. 3. 2018 premiéru *Kocour v botách* českého skladatele Jiřího Temla. V inscenaci byl kladen důraz na spolupráci s mladými umělci, jako režisér byl osloven nedávný absolvent JAMU Marek Mokoš a vedle sólistů NdB se představili posluchači a mladí absolventi JAMU. Představení je pouze s doprovodem klavíru. Inscenace sklídila pozitivní ohlasy a na repertoáru zůstává v letošní, i nadcházející sezoně.

Poslední premiéra sezony se uskutečnila 18. 5. 2018 v Mahenově divadle. Mozartovy opery jsou důležitou součástí repertoáru mnoha operních divadel, i v Brně se proto rozhodli zařadit do repertoáru *Così fan tutte*, které bylo v Brně uvedeno naposledy v roce 1994. Režisérkou inscenace je Anna Petrželková, která

společně se scénografkou a kostýmní výtvarnicí v jedné osobě Evou Jiříkovskou vytvořila velmi odvážnou inscenaci.

V sezoně, která byla pro Janáčkovu operu vzhledem k rekonstrukci domovské scény jednoznačně jednou z nejtěžších, se přesto podařilo uskutečnit celkem šest premiér. Již ve své třetí sezoně v řadě se vedení drželo svého cíle uvést soudobou operu, tentokrát to byla Nejtkova Pravidla slušného chování ve společnosti. Premiéru měly hned dvě komické opery, Donizettiho *Nápoj lásky* Mozartovo *Così fan tutte*. V repertoáru se nově objevila ruská opera, Čajkovského *Piková dáma*. V jedinečném prostoru brněnského výstaviště měla premiéru grand opéra *Faust a Markéta*. S premiérou *Kocoura v botách* vedení splnilo i další z cílů a totiž obohacení repertoáru o dětské opery.

Premiéry v sezoně 2017/2018: G. Donizetti – *Nápoj lásky*, Ch. Gounod – *Faust a Markéta*, P. I. Čajkovskij – *Piková dáma*, W. A. Mozart – *Così fan tutte*.

3.54. Sezona 2018/2019

Rok 2018 se nesl ve znamení oslav stoletého výročí vzniku samostatného československého státu. Vedení divadla se rozhodlo připojit k oslavám uvedením *Libuše* Bedřicha Smetany, která se tak na repertoáru brněnské opery objevila po čtyřiačtyřiceti letech. Inscenace v režii Jiřího Heřmana měla premiéru 7. 8. 2018 v Pavilonu P brněnského Výstaviště. Po skončení rekonstrukce byla inscenace přenesena do Janáčkova divadla a v repertoáru zůstává v nynější i nadcházející sezoně. Nyní je zpravidla uváděna jako slavnostní představení 28. 10. ke Dni vzniku československého státu a 17. 11. k výročí sametové revoluce.

Významnou událostí byla premiéra opery *Příhody lišky Bystroušky* Leoše Janáčka. Po šestnáctiměsíční rekonstrukci otevřela 17. 11. 2018 budovu Janáčkova divadla a zároveň se stala slavnostním zahájením festivalu Janáček Brno 2018. Jak literární předloha, tak samotná opera je s Brnem a jeho okolím úzce spjata. Režisér Jiří Heřman toto propojení s Brnem upevnil, když příběh provázal s událostí ze života autora *Lišky Bystroušky* Rudolfa Těsnohlídka, kterého nalezení opuštěného dítěte přivedlo k iniciování založení Dětského domova Dagmar. Scénu Dragana Stojčevského tvoří jednoduchá místnost s velkým kulatým oknem, které je odkazem na charakteristickou funkcionalistickou architekturu budovy Dětského domova Dagmar. Inscenace byla kritikou velmi kladně hodnocena a v repertoáru souboru zůstává v této, i příští sezoně.

Po dvou premiérách českých oper se 2. 3. 2019 v Janáčkově divadle uskutečnila premiéra *Dona Carlose* od Giuseppe Verdiho. Grand opéra *Don Carlos* se uvádí v několika verzích, v Brně zvolili poslední verzi z roku 1887, která obsahuje všech pět dějství včetně prologu. Režie se po úspěšných inscenacích *Její pastorkyně* a *Pikové dámy* opět ujal Martin Glaser. Inscenace byla kritikou kladně hodnocena, oceňován byl zejména sbor pod vedením sbormistra Pavla Koňárka. Inscenace je na repertoáru divadla i v letošní sezoně.

Poslední premiéra sezony byla pokračováním úspěšné spolupráce s Göteborg Opera a již třetí inscenací Davida Radoka v Janáčkově divadle. Premiéra 14. 6. 2019 představila dvě dějově propojená díla, *Tři fragmenty z Juliette* Bohuslava Martinů a *Lidský hlas* Francise Poulenca. Výběr ze surrealistické opery *Juliette* byl českou premiérou scénického zpracování *Tří fragmentů z Juliette*. David Radok ho prostřednictvím symbolů propojil s jednoaktovou monooperou *Lidský hlas*, která je napsaná pouze pro jeden hlas, soprán. V brněnské inscenaci v této roli excelovala Jana Šrejma Kačírková.

Sezona 2018/2019 přinesla celkem čtyři premiéry. Její první polovina se nesla v duchu české opery, uvedena byla Smetanova *Libuše* a Janáčkovy *Příhody lišky Bystroušky*, kterými bylo po rekonstrukci znovuotevřeno Janáčkově divadlo a zároveň zahájen festival Janáček Brno 2018. Ve druhé polovině sezony se uskutečnila premiéra Verdiho grand opéry *Don Carlos* a sezona byla zakončena premiérou inscenace *Tři fragmenty z Juliette/Lidský hlas*.

Premiéry v sezoně 2017/2018: B. Smetana – *Libuše*, L. Janáček – *Příhody lišky Bystroušky*, G. Verdi – *Don Carlos*, B. Martinů – *Tři fragmenty z Juliette*, F. Poulenc – *Lidský hlas*.

3.55. Sezona 2019/2020

Stávající sezona byla zahájena 20. 9. 2019 premiérou *Hoffmannových povídek* Jacquese Offenbacha v Janáčkově divadle. Jednalo se o první spolupráci režijního dua SKUTR (Lukáš Trpišovský a Martin Kukučka) s operním souborem NdB. Svou poslední operu již Offenbach nestihl dokončit, a tak se dílo uvádí v mnoha různých verzích, v Brně zvolili vydání Michaela Kaye. Inscenace je divácky oblíbená a na programu zůstává i v příští sezoně.

Premiéra 29. 11. 2019 v Janáčkově divadle přinesla novou inscenaci *Růžového kavalíra* Richarda Strausse v režii Jiřího Heřmana. Jedná se o dílo, které klade na interprety vysoké nároky. O to více je obdivuhodné, že kromě dvou hostů obsadil

brněnský soubor sólové role vlastními pěvci. Inscenace zůstává na repertoáru i v příští sezoně v bloku tří představení.

Rok 2020 zahájil soubor světovou premiérou díla, jež vzniklo na objednávku Janáčkovy opery. Námětem se stala stavba Stalinova pomníku na Letné a životní příběh sochaře Otakara Švece, který byl donucen zúčastnit se soutěže na vytvoření pomníku a který soutěž ke svému neštěstí vyhrál. „*Není to dokument. Jde o volnou inspiraci, která má všechny atributy antické tragédie. Autor největšího monumentu, který má oslavovat největšího diktátora a masového vraha, v době, kdy probíhají politické procesy a kdy proběhla měnová reforma, která spoustu lidí ožebračila, spáchá před dokončením sebevraždu. Ale nedal jsem tam žádná jména, jen vztahy a situace*“, popsal libreto jeho autor a režisér David Radok. Autorem hudby je šéfdirigent Marko Ivanović. Premiéra 7. 2. 2020 v Janáčkově divadle i reprízy získaly kladné ohlasy.

Do konce sezony jsou naplánovány ještě dvě premiéry. První z nich jsou *Řecké pašije* Bohuslava Martinů v režii Jiřího Heřmana. Premiéra se měla uskutečnit 9. dubna 2020 v Janáčkově divadle, ale vzhledem k současné situaci způsobené onemocněním Covid-19 a stávajícím nařízením vlády byla premiéra odložena na neurčito. Poslední premiérou této sezony by měla být dětská opera Evžena Zámečníka *Ferda Mravenec*. Premiéra inscenace v režii Magdaleny Švecové byla naplánována na 12. 6. 2020 v Janáčkově divadle.⁵

Premiéry v sezoně 2019/2020: J. Offenbach – *Hoffmannovy povídky*, R. Strauss – *Růžový kavalír*, M. Ivanović – *Monument*.

Plány na konec sezony 2019/2020, které jsem popisovala v bakalářské práci nakonec nebyly naplněny, jelikož jak jsem zmiňovala, v tomto období začínala platit nová nařízení vlády kvůli epidemii koronaviru. Z toho důvodu byla přesunuta premiéra *Řeckých pašijí* i *Ferdy Mravence*.

3.56. Sezona 2020/2021

První premiérou byla inscenace *Ferdy Mravence*, jejíž premiéra se měla konat na konci předchozí sezony, avšak kvůli mimořádným pandemickým opatřením musela

⁵ Jitka Ženíšková. *Činnost operního souboru NdB v letech 2015-2020*. Bakalářské práce. Praha: Akademie múzických umění, Hudební a taneční fakulta, 2020. Text je krácen za účelem obsahové přesnosti.

být přeložena. Nakonec se uskutečnila 22. srpna 2020 a inscenace je stále v repertoáru.

Druhá premiéra se konala ve stanoveném termínu 28. září 2020. V rámci festivalu Janáček Brno se konala premiéra opery *Osud* Leoše Janáčka v režii Roberta Carsena a hudebním nastudování Marka Ivanoviče. Jen pár dní po premiéře se však opět zpřísnila pandemická opatření a festival Janáček Brno 2020 skončil předčasně. Navzdory zrušeným reprízám byla ale tato inscenace uvedena po rozvolnění opatření a je stále na repertoáru divadla.

Premiéra opery *Evžen Oněgin* Petra Iljiče Čajkovského musela být rovněž přeložena. Uskutečnila se až 1. června 2021 po rozvolnění opatření. Inscenace v režii Martina Glasera a v hudebním nastudování Roberta Kružíka je stále na repertoáru divadla.

Třetí premiéra, opera *La Bohème* Giacoma Pucciniho se uskutečnila v původně plánovaném termínu 11. června 2021. Inscenace v režii Magdaleny Švecové a hudebním nastudování Jakuba Kleckera je stále na repertoáru.

Poslední premiérou sezony byla opera *Nabucco* Giuseppe Verdiho. I tato premiéra musela být kvůli pandemii posunuta. Původně se měla konat v dubnu, ale byla nakonec se uskutečnila 29. června 2021. Inscenace v režii Jiřího Heřmana v hudebním nastudování Ondřeje Olose nadále zůstává v repertoáru divadla.

Sezona 2020/2021 byla v mnohém velmi náročná. Proto se dá považovat za velký úspěch, že se podařilo uvést celkem pět premiér, z nichž jedna byla přesunuta z předchozí sezony. Uvedena byla jedna opera pro děti, *Osud* Leoše Janáčka a tři opery světového repertoáru.

Premiéry v sezoně 2020/2021: E. Zámečník – *Ferda Mravenec*, L. Janáček – *Osud*, P. I. Čajkovskij – *Evžen Oněgin*, G. Puccini – *La Bohème*, G. Verdi – *Nabucco*.

3.57. Sezona 2021/2022

Ve stávající sezoně se uskutečnily již čtyři premiéry a poslední se bude konat v polovině června.

První premiéra této sezony se uskutečnila 9. října 2021. Uvedena byla opera *Peter Grimes* Benjamin Brittena v režii Davida Radoka a hudebním nastudování Marka Ivanoviče. Inscenace zůstává v repertoáru a bude se hrát i v příští sezoně 2022/2023.

Po dvou zrušených termínech kvůli pandemickým opatřením se 5. listopadu 2021 konečně konala premiéra Řeckých pašijí. Inscenace zůstává na repertoáru Janáčkovy opery i v příští sezoně.

Třetí premiérou se konala 5. února 2022. V koprodukcí s Théâtre de Caen a Royal Opéra – Château de Versailles a ve spolupráci s Collegiem 1704 vznikla inscenace barokní opery Georga Friedricha Händela *Alcina*. Inscenace v režii Jiřího Heřmana a v hudebním nastudování Václava Lukse zůstává na repertoáru a bude se hrát i v nadcházející sezoně.

Zatím poslední premiéra se uskutečnila 13. dubna 2022. Inscenaci *Kouzelné flétny* Wolfganga Amadea Mozarta režíroval Miroslav Krobot, operu hudebně nastudoval Pavel Šnajdr. Inscenace zůstává v repertoáru i v nadcházející sezoně.

Poslední premiéra sezony je plánovaná 17. června 2022. Uvedena bude inscenace *Otella* Giuseppe Verdiho v režii Martina Glasera a v hudebním nastudování Roberta Kružíka.

Premiéry v sezoně 2021/2022: B. Britten – *Peter Grimes*, B. Martinů – *Řecké pašije*, G. F. Händel – *Alcina*, W. A. Mozart – *Kouzelná flétna*, G. Verdi – *Otello*.

3.58. Plán na sezonu 2022/2023

Směřování dramaturgie a repertoáru velmi dobře ilustruje plán premiér příští sezony 2022/2023. První premiérou bude inscenace Janáčkovy opery *Z mrtvého domu* společně s *Glagoslskou mší* v režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Jakuba Hrůši. Druhou premiérou bude opereta *Veselá vdova*, která je u brněnského publika již dlouho žádaná. Režisérkou inscenace bude Magdalena Švecová, dirigentem Jakub Klecker. Třetí premiérou bude *Falstaff* Giuseppe Verdiho, titul, který se v repertoáru objevil naposledy v roce 1973, ale ze seznamu uvedených oper je patrné, že Giuseppe Verdi patří v Brně, stejně jako ve světě, k nejoblíbenějším skladatelům. Režie se ujme Ondřej Havelka, hudebního nastudování Ondřej Olos. Sezonu završí premiéra opery 20. století *Salome* Richarda Strausse v režii Davida Radoka a hudebním nastudování Marka Ivanoviče.

Nad záměrem dramaturgie současného vedení se zabývám v mé diplomové práci. Když shrnu mé poznatky, prioritou vedení opery je uvádění soudobých oper a nových oper na objednávku. Vedle nich jsou prezentovány opery, které v České republice, ani zahraničí, nejsou často uváděny. V letošní sezoně to byla premiéra

Alciny Georga Friedricha Händela v režii Jiřího Heřmana, která se stala nejnavštěvovanější inscenací této sezony.

Vedle těchto priorit dbá vedení a správa opery na uvádění divácky oblíbených a osvědčených titulů, které potěší i konzervativního diváka. Vzhledem k tomu, že Brno je menším městem a narozdíl od Prahy zde není tak vysoký počet turistů, je nutné brát ohled na vkus brněnského publika, které má svá specifika. Zmíněná konzervativnost může pramenit z historie a dramaturgie předešlých let. Starší generace, a tudíž velká část pravidelných návštěvníků a abonentů Janáčkovy opery pamatuje éru osmdesátých a devadesátých let, kdy byly uváděny velké opery ve velkolepých výpravách, jako byly např. inscenace Václava Věžníka, které byly na repertoáru kvůli své oblíbenosti dlouhé roky. Příkladem je *Aida* Václava Věžníka, která je stále na repertoáru a své nadšené publikum si pořád najde.

Vyhovět této skupině návštěvníků je proto nezbytné. V minulé sezoně se konala premiéra nové inscenace *Nabucca* Giuseppe Verdiho, v letošní sezoně byl uveden *Otello*.

Díky uvedení oper, jako je Brittenův *Peter Grimes*, nebo bude v příští sezoně *Salome*, si na své přijde i mladší generace a také náročnější publikum z řad odborné veřejnosti. Například soudobá opera *Láska na dálku* uvedená v roce 2017 se vyznačovala tím, že oslovila zejména mladou generaci a představení byla téměř vyprodaná.

Je proto nutné dbát na budování svébytného repertoáru, který přinese moderní a nekonvenční inscenace, ale zároveň myslet na kmenové publikum Janáčkovy opery a jeho preference.

4. Dramaturgie mezi lety 1965–2022 v grafickém zobrazení

Díky výčtu všech premiér a nových inscenací mezi lety 1965–2022 je možné spočítat, jaké opery byly nejčastěji uváděné. Celkem se šesti novými inscenacemi byly nejčastěji uvedené tři tituly – Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky* a *Káťa Kabanová* a *Prodaná nevěsta* Bedřicha Smetany. Na pomyslném druhém místě s počtem pěti nových inscenací je Janáčkova *Její pastorkyňa* a Dvořákova *Rusalka*. Mezi pěti inscenacemi, které byly v Janáčkově divadle nejčastěji nastudované jsou tak pouze české opery.

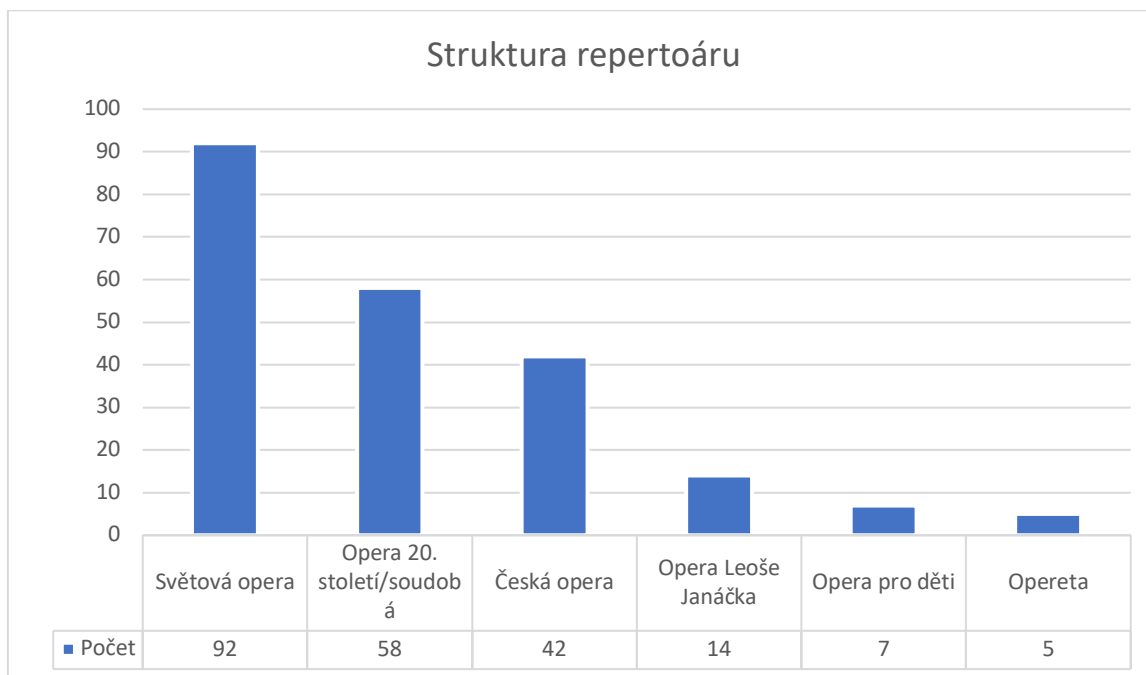
V prvním grafu se chci zaměřit na první, základní srovnání, které se týká četnosti české a světové opery.

Z grafu je jednoznačné, že světová opera s 68 % a celkovým počtem 99 titulů převažuje nad operou českou, která je zastoupena celkem 47 tituly.

Nyní se podíváme na podrobnější rozdělení repertoáru. Uváděné opery jsem se rozhodla rozdělit do celkem šesti kategorií. Opery budu opět dělit na operu a světovou a českou/československou, ale vedle nich budou zvlášť opery Leoše Janáčka, opery 20. století společně s operami soudobými, opery pro děti a zvláštní kategorie bude patřit též operetě.

Kategorie se vzájemně překrývají, ale např. opery Leoše Janáčka považuji za důležité oddělit od oper českých pro porozumění významu jeho díla v Brně.

Z toho je patrné, že velikou část repertoáru tvořila opera 20. století a opera soudobá. Opereta se ani po převedení tohoto žánru na operní soubor nestala výraznou složkou. V menší míře byly uváděny opery určené dětem.

5. Shrnutí

Od otevření Janáčkova divadla v roce 1965 prošel operní soubor mnoha změnami, které po celou dobu ovlivňovaly také dramaturgii souboru, ale jeden rys zůstal po celou dobu. Dramaturgie se vždy opírala o dílo Leoše Janáčka.

Od roku 1952 do roku 1978 byl šéfem opery dirigent František Jílek a dramaturgem byl do roku 1982 Václav Nosek. Oba usilovali o prohlubování popularity Janáčkova díla a zároveň se soustředili také na uvádění díla Bohuslava Martinů. Jejich dramaturgie vyniká též častým uváděním opery 20. století, děl skladatelů Prokofjeva, Musorgského, Rimského-Korsakova, Bartóka, Poulenca, Gershwin, Schönberga, Honeggera a dalších. Podařilo se také uvést mnoho soudobých oper českých a slovenských autorů. Na rozdíl od předešlého vedení za působení uměleckého šéfa Zdeňka Chalabaly, kdy byla Janáčkova opera výrazně zpolitizovaná a dramaturgie byla orientovaná na sovětskou operu, se snažili v tomto směru nepokračovat. Díky tomu se za této éry brněnská opera stala nezávislou kulturní institucí, která přinášela nové dramaturgické podmínky. V této době vznikly mnohé slavné a na tehdejší dobu moderní inscenace režisérů Miloše Wasserbauera, Oskara Linharta a Václava Věžníka. Z dirigentů byly výraznými osobnostmi Jan Štych, Václav Nosek, František Jílek a Jan Zbavitel. Vedle nich působil v operním souboru sbormistr Josef Pančík. Vedle období první republiky se jsou šedesátá a sedmdesátá léta považována za období největšího rozmachu opery v Brně.

Františka Jílka v osmdesátých letech ve funkci uměleckého šéfa vystřídal Ilja Hylas. Těžištěm repertoáru zůstala díla Leoše Janáčka, vedle nich převažovaly velké opery. Dnes je toto období považováno za dobu stagnace. Sice vznikaly velké a oblíbené inscenace, jako byla inscenace *Nabucca* z roku 1986, které bylo u brněnského publika mimořádně oblíbené a bylo dlouho dopředu vyprodané, ale novátorské, moderní inscenace a repertoár 20. století se vytrácely.

Období stagnace pokračovalo i po revoluci v roce 1989. Devadesátá léta a počátek 21. století se vyznačoval častými změnami ve funkci uměleckého šéfa a ředitele divadla, což se pochopitelně projevilo i na repertoáru. I přes stagnaci repertoáru se inscenace vyznačovaly vysokou interpretační kvalitou, protože dirigenti po celou dobu byli Jan Štych, Jan Zbavitel a Jaroslav Kyzlink, sbormistrem byl stále Josef Pančík. Základ repertoáru stále tkvěl v díle Leoše Janáčka, vedle nějž byly uváděny velké opery, zejména světového repertoáru. Soudobé opery, opery 20. století se prakticky vytratil z repertoáru a změnou oproti šedesátým a

sedmdesátým létům bylo také to, že opery světového repertoáru převažovaly nad českými operami.

Situace se ustálila v roce 2014, kdy byl ředitelem Národního divadla v Brně jmenován Martin Glaser a uměleckým šéfem opery se v roce 2015 stal Jiří Heřman. Dramaturgyní Janáčkovy opery je Patricie Částková. S novým vedením byl oživen také repertoár, který je založen na díle Leoše Janáčka, ale vedle něj je priorita představovat brněnskému publiku soudobé opery, z nichž některé vznikly na objednávku Janáčkovy opery. Soubor Janáčkovy opery v posledních letech získal mnohé české i mezinárodní ocenění za umělecky velmi kvalitní inscenace. V repertoáru jsou inscenace světově uznávaných režisérů jako je Robert Carsen či David Radok.

Ačkoliv v dramaturgii převládá světová opera, české opera je velmi početně zastoupena. Není překvapením, že nejčastěji uváděným českým skladatelem je Leoš Janáček. Druhým nejhranějším autorem je Giuseppe Verdi, jehož opery byly v Janáčkově divadle uvedeny celkem třináctkrát.

6. Porovnání se zahraničím

Dramaturgii ovlivňuje mnoho faktorů. Prvním z nich je financování. Operní domy v Severní Americe nejsou téměř vůbec financovány z veřejných zdrojů. Naopak evropské operní domy jsou z velké části financovány z veřejných zdrojů a podpora ze strany soukromých subjektů není častá. V případě podpory soukromých subjektů vzniká závislost operního domu na dárci, který díky tomu může do jisté míry ovlivňovat také dramaturgii. Většinou je v zájmu dárce, aby byly uváděny klasické tituly. Jak vyplývá z celosvětového průzkumu mezi lety 2006 a 2007, v Americe bylo vyšší procento uvedených klasických oper nežli v Evropě, ačkoliv rozdíl nebyl velký. V Severní Americe tvořily klasické opery 53 % repertoáru, v německy mluvících zemích to bylo 45 % a ve zbytku světa 48 %.

6.1. Světově nehranější skladatelé

Celosvětově platí zákonitost, že klasické opery generují nejvyšší zisk a mají nejvyšší návštěvnost. Dle statistiky Operabase⁶ je celosvětově nehranějším autorem Giuseppe Verdi. Přikládám tabulku deseti celosvětově nehranějších autorů v letošní sezoně 2021/2022.

Autor	Počet představení	Počet inscenací
Giuseppe Verdi	1753	316
Giacomo Puccini	1523	243
Wolfgang Amadeus Mozart	1414	253
Richard Wagner	612	154
Gaetano Donizetti	543	114
Gioacchino Rossini	471	97
Georges Bizet	459	68
Georg Friedrich Händel	359	94
Richard Strauss	352	72
Johann Sebastian Bach	138	52

Seznam deseti nehranějších skladatelů

Ze seznamu je jednoznačné, že celosvětově převažuje klasická opera. Statistiky se ale meziročně mohou odlišovat. Jedním z faktorů, který do dramaturgie a četnosti uvedení zasahuje, jsou výročí narození či úmrtí významných skladatelů.

⁶ Statistika Operabase [online]. Dostupné z: <https://www.operabase.com/statistics/cs>

Například v sezoně 2006/2007 byl W. A. Mozart nejhranějším skladatelem, protože divadla po celém světě připomínala výročí 250 let od jeho úmrtí.

6.2. Světově nejhranější opery

Stejným způsobem může být ovlivněna statistika nejhranějších oper. V letošní sezoně 2021/2022 je nejčastěji uváděnou operou *Kouzelná flétna* W. A. Mozarta, tato opera byla uvedena též v Janáčkově opeře. Právě v této sezoně je výročí 230 let od vídeňské premiéry tohoto díla.

Přikládám tabulku deseti nejhranějších oper v této sezoně.⁷

Opera	Skladatel	Počet představení	Počet inscenací
Kouzelná Flétna	Mozart	559	66
La Bohème	Puccini	531	90
Carmen	Bizet	405	57
La Traviata	Verdi	399	62
Tosca	Puccini	356	58
Figarova svatba	Mozart	344	57
Aida	Verdi	218	33
Don Giovanni	Mozart	179	35
Lazebník sevillský	Rossini	173	30
Rigoletto	Verdi	170	33

Seznam nejčastěji uváděných oper

6.3. Nejhranější opery dle zemí

Další faktor, který ovlivňuje mnoho operních domů, a tudíž i tuto statistiku, je vlastenectví. V mnoha zemích je na předních příčkách v četnosti uvedení autor pocházející z téže země. V německy mluvících zemích je mezi deseti nejhranějšími tituly a skladateli Wolfgang Amadeus Mozart, Richard Wagner, Johann Strauss ml., Ludwig van Beethoven, Joseph Haydn a Richard Strauss, v Itálii je to Giuseppe Verdi, Giacomo Puccini, Gaetano Donizetti a Gioacchino Rossini, v Rusku je nejhranější operou Evžen Oněgin Petra Iljiče Čajkovského, ve Francii je nejhranější operou *Carmen* Georges Bizeta a opereta *Perikola* Jacques Offenbacha.

V České republice je nejhranější operou *Prodaná nevěsta* Bedřicha Smetany, dále je v seznamu deseti nejhranějších autorů Antonín Dvořák a za ním Leoš Janáček. Tyto statistiky ale mohou být ovlivněny regionálními festivaly. V případě České republiky jsou nejvýznamnějšími festivaly Smetanova Litomyšl a Festival Janáček Brno. Regionální festivaly zaměřené na konkrétního skladatele se ale konají po

⁷ Statistika Operabase [online]. Dostupné z: <https://www.operabase.com/statistics/cs>

celém světě. Ukazuje se, že festivaly, jejichž program je sestaven tak, aby byly jednotlivé tituly propojeny stejným motivem, nebo tím, že jsou představena díla jednoho skladatele, jsou pro diváky výrazně zajímavější. Důkazem je Festival Janáček Brno, který má oproti běžným představením v Janáčkově opeře velmi vysokou návštěvnost, která na ročníku 2018 překročila 95 %.

6.4. Země s nejvyšším počtem představení

Výše popsaný faktor vlastenectví může výrazně ovlivnit celosvětové statistiky nejhranějších autorů a oper, v závislosti na počtu představení a nových inscenacích dle zemí.

Přidávám seznam deseti zemí, ve kterých bylo v letošní sezoně uvedeno nejvíc operních představení.⁸

Země	Počet představení	Počet inscenací
Německo	3959	657
Velká Británie	1390	188
Rakousko	1335	192
Spojené státy americké	1231	268
Francie	847	195
Švýcarsko	765	88
Itálie	756	184
Česká republika	538	58
Španělsko	471	129
Maďarsko	252	54

Seznam deseti zemí s nejvyšším počtem představení

6.5. Shrnutí

Ze statistik Operabase vyplývá, že klasické opery jsou celosvětově nejčastěji uváděné. Jsou divácky nejoblíbenější a generují nejvyšší zisk. Četnost uvedení jednotlivých oper a skladatelů závisí na mnoha faktorech. Statistiky různých zemí se navzájem liší, jelikož v každé zemi jsou častěji uváděna díla rodáků. Výsledná čísla jednotlivých zemí mohou být ovlivněna regionálními festivaly věnovanými těmto skladatelům.

Kromě polohy operních domů a národnosti skladatelů ovlivňují počet představení také výročí úmrtí a narození, či výročí prvního uvedení díla.

⁸ Statistika Operabase [online]. Dostupné z: <https://www.operabase.com/statistics/cs>

Každý operní dům má tak svá specifika určena geografii, demografií a historií. Přesto ale existuje obecně užívané pravidlo v programování, kterými se dlouhodobě řídí Grand Théâtre v Ženevě a po jeho vzoru i další operní domy, např. milánská La Scala.

7. Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, zda má dramaturgie vliv na návštěvnost a dále vymezit další faktory, které návštěvnost ovlivňují.

Z poznatků popsaných v předchozích kapitolách je jednoznačné, že dramaturgie má přímý vliv na návštěvnost.

Aby dramaturgie plnila svůj účel, zlepšovala uměleckou kvalitu souboru a zároveň přitahovala více lidí, čímž zvyšovala návštěvnost, musí respektovat několik zásad. Při přemýšlení o dramaturgii si musí být vedení zcela vědomo, kdo jsou jeho diváci. Každé publikum je jiné a má svá specifika. Přestože je Brno druhým největším městem České republiky, počet turistů je výrazně nižší než v Praze. Podle Českého statistického úřadu⁹ se v roce 2019 v Brně ubytovalo 2,1 milionů hostů, zatímco v Praze se jich ubytovalo 8 milionů. Z toho vyplývá, že dramaturgie Janáčkovy opery musí být zaměřena na lokální publikum a nemůže se spoléhat na turismus, jako tomu je u mnoha operních domů v evropských metropolích.

Unikátem, díky kterému Brno vyniká nad všemi dalšími světovými divadly, je osobnost Leoše Janáčka. Budova nese jméno Janáčkovovo divadlo, operní soubor je nazývaný Janáčkova opera a patriotismus umocňuje Festival Janáček Brno, který v roce 2019 získal prestižní ocenění International Opera Award v kategorii festival. Festival a celý operní soubor se díky tomu dostal do společnosti těch nejlepších světových operních domů, například za rok 2020/2021 získal stejné ocenění Salzburger Festspiele. Je také důležité zmínit, že na rozdíl od repertoárových představení navštíví festival velké množství cizinců, především z Rakouska. Festival využívá potenciálu v blízkosti Vídně, kde pravidelně pořádá tiskové konference.

Není proto překvapením, že dílo Leoše Janáčka vždy bylo a je základem dramaturgie operního souboru NdB. Dílo Leoše Janáčka je stále oblíbenějším také v zahraničí a já doufám, že si brněnská opera zachová svou jedinečnost a dílo tohoto významného skladatele bude i nadále její nedílnou součástí.

Z mého průzkumu historie dramaturgie v Janáčkově divadle je evidentní, že nejpočetnější složkou repertoáru jsou klasické opery světového repertoáru. Z kapitoly, v níž se zabývám porovnáním se zahraničím vyplývá, že se nejedná o specifický jev, ale obdobná situace je ve všech evropských, ale i amerických

⁹ Český statistický úřad [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

operních domech. Klasické opery jsou u publika nejoblíbenější a divadlu tak přináší nejvyšší výdělek. Dle doporučení, vyplývajících z průzkumů v knize *The Management of Opera*¹⁰ by se měl repertoár minimálně z 50 % skládat z klasických oper.

Při analyzování dramaturgie od roku 1965 jsem zjistila, že druhou nejpočetnější kategorií byly vedle klasických oper díla 20. století a opery soudobé. Janáčkovovo divadlo bylo od počátku progresivní a nezávislou scénou a uvádění soudobých oper bylo vedle uvádění děl Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů jednou z priorit vedení. Devadesátá léta a období po roce 2000, kdy byly soudobé opery uváděny jen sporadicky, bývají označovány za období stagnace Janáčkovy opery.

Soudobá opera je považována za žánr, který je určen pouze pro odbornou veřejnost a operní domy jí do repertoáru zařazují jen mimořádně, protože hrozí finanční ztráty způsobené nízkou návštěvností. Když proto Janáčkova opera v roce 2017 uvedla soudobou operu *Láska na dálku* finské skladatelky Kaiji Saariaho, bylo překvapením, že se inscenace těšila velkému zájmu široké veřejnosti včetně mladší generace a všechna představení byla téměř vyprodaná. Tento jev přisuzuji tradici uvádění soudobých oper pocházející již z doby otevření Janáčkovy divadla. Brněnské publikum bylo vždy zvyklé na uvádění moderních a soudobých oper, a přestože se nejedná o masovou záležitost, přispívá k udržení progresivity operního souboru a atraktivitě jeho dramaturgie.

Důležité je najít a dodržet správný poměr mezi uváděnými operami. Jak jsem zmínila, klasické opery by měly být základem každého operního domu a měly by tvořit většinu repertoáru. Další nedílnou součástí repertoáru by měly být opery skladatelů, kteří jsou s divadlem či regionem úzce spjati a přináší do repertoáru patriotismus. V případě Janáčkovy opery se jedná samozřejmě o Leoše Janáčka. Kromě něj je ale třeba uvádět i díla dalších významných českých skladatelů, o jejichž dílo je mezi veřejností velký zájem. Menšinová část repertoáru by měla patřit soudobé opeře a své místo by měla mít také opera pro děti, protože výchova nové generace diváků by měla být prioritou každého operního domu.

Jak je zmíněno ve druhé kapitole, dalším faktorem, který ovlivňuje návštěvnost, je demografie. Probíhá generační obměna publika a je potřeba se s ní vyrovnat.

¹⁰ Philippe Agid, Jean-Claude Tarondeau. *The Management of Opera: An International Comparative study*. Palgrave Macmillan, 2010.

Zásadní změnou je dlouhodobě klesající prodej předplatného. Lidé již neplánují návštěvu opery s dlouhodobým předstihem, ale vstupné často kupují na poslední chvíli. Výjimkou jsou pouze premiéry, které bývají rychle vyprodané. Tomu musí být přizpůsobena strategie prodeje a především marketing. Bez cíleného marketingu, neustálé propagace a aktivitě na sociálních sítích budou prodeje a návštěvnost klesat, bez ohledu na dramaturgii. Operní soubor NdB z toho důvodu v letošním obsadil druhou pracovní pozici na marketing, a i v každodenním provozu je marketingu věnována velká pozornost.

V neposlední řadě ovlivňuje návštěvnost ekonomická situace. V tomto ohledu se současně bohužel nacházíme ve velmi špatném postavení. Dříve než se divadla dokázala zotavit z koronavirové krize, začala válka na Ukrajině. Dochází k inflaci a náklady na provoz divadla se výrazně zvyšují. V blízké době se proto dá očekávat nárůst cen vstupenek, ale tím hrozí další snížení návštěvnosti. Náklady na život jsou stále vyšší a u velké části obyvatelstva dochází k eliminaci výdajů, které nejsou zcela nezbytné.

Omezen bude také rozpočet na kulturu ze státního rozpočtu, protože budou upřednostněny jiné sektory a stát bude dávat přednost jiným oblastem.

Nejen Národní divadlo Brno, ale celá kultura se nyní nachází ve velké finanční nejistotě.

Všichni doufáme, že tuto krizi překonáme bez nenávratné újmy. Operní soubor NdB jde dobrým směrem a vykazuje mimořádnou uměleckou úroveň. I nadále by mělo být stěžejní součástí repertoáru dílo Leoše Janáčka, které tento soubor činí jedinečným. Vedle velkých klasických oper je nutné dramaturgii příležitostně oživit soudobou operou. Janáčkově opeře bych doporučila posílit edukační programy a do repertoáru zařadit více oper pro děti, protože bez výchovy nové generace diváků nebude v budoucnu provoz divadla udržitelný.

8. Soupis použitých pramenů a literatury

Archiv Národního divadla v Brně [online]. Dostupné z:
<http://stary.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/?h=inscenation>

Philippe Agid, Jean-Claude Tarondeau. *The Management of Opera: An International Comparative study*. Palgrave Macmillan, 2010.

Jitka Ženíšková. *Činnost operního souboru NdB v letech 2015-2020*. Bakalářská práce. Praha: Akademie múzických umění, Hudební a taneční fakulta, 2020.

Statistika Operabase [online]. Dostupné z: <https://www.operabase.com/cs>

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Národní divadlo Brno za rok 2021 [online]. 2020. Dostupné z: <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/vyrocni-zpravy>

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Národní divadlo Brno za rok 2020 [online]. 2019. Dostupné z: <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/vyrocni-zpravy>

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Národní divadlo Brno za rok 2019 [online]. 2018. Dostupné z: <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/vyrocni-zpravy>

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Národní divadlo Brno za rok 2018 [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/vyrocni-zpravy>

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Národní divadlo Brno za rok 2017 [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.ndbrno.cz/o-divadle/vyrocni-zpravy>

Český statistický úřad [online]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

9. Přílohy

9.1. Příloha č. 1 - seznam uvedených oper mezi lety 1965–2022

<u>Autor</u>	<u>Opera</u>	<u>Počet inscenací</u>
Leoš Janáček	Příhody lišky Bystroušky	6
Bedřich Smetana	Prodaná nevěsta	6
Leoš Janáček	Káťa Kabanová	6
Leoš Janáček	Její pastorkyňa	5
Antonín Dvořák	Rusalka	5
Bohuslav Martinů	Juliette	4
Wolfgang Amadeus Mozart	Don Giovanni	4
Antonín Dvořák	Čert a Káča	4
Georges Bizet	Carmen	4
Petr Iljič Čajkovský	Evžen Oněgin	4
Wolfgang Amadeus Mozart	Kouzelná flétna	4
Giuseppe Verdi	Aida	4
Leoš Janáček	Věc Makropulos	4
Bohuslav Martinů	Řecké pašije	4
Antonín Dvořák	Čert a Káča	4
Charles Gounod	Faust a Markéta	3
Giuseppe Verdi	La Traviata	3
Wolfgang Amadeus Mozart	Figarova svatba	3
Leoš Janáček	Výlety pana Broučka	3
Giacomo Puccini	Turandot	3
Leoš Janáček	Z mrtvého domu	3
Antonín Dvořák	Jakobín	3
Giacomo Puccini	Tosca	3
Giacomo Puccini	Madame Butterfly	3
Giuseppe Verdi	Don Carlos	3
Sergej Prokofjev	Vojna a mír	3
Bedřich Smetana	Hubička	3
Gioacchino Rossini	Lazebník Sevillský	3
Giuseppe Verdi	Rigoletto	3
Giacomo Puccini	Bohéma	3
Jacques Offenbach	Hoffmannovy povídky	3
Giuseppe Verdi	Nabucco	3
Leoš Janáček	Osud	3
Giuseppe Verdi	Otello	2
Petr Iljič Čajkovský	Piková dáma	2
Ludwig van Beethoven	Fidelio	2
Ruggero Leoncavallo	Komedianti	2
Arnold Schönberg	Očekávání	2
Arthur Honegger	Jana z Arcu	2
Giuseppe Verdi	Síla osudu	2
Antonín Dvořák	Dimitrij	2
Bedřich Smetana	Tajemství	2

Bedřich Smetana	Libuše	2
Béla Bartók	Modrovousův hrad	2
Modest Petrovič Musorgskij	Boris Godunov	2
Evžen Zámečník	Ferda Mravenec	2
Giacomo Puccini	Gianni Schicchi	2
Maurice Ravel	Španělská hodinka	2
Bedřich Smetana	Dalibor	2
Richard Strauss	Růžový kavalír	2
Bedřich Smetana	Braniboři v Čechách	2
Giuseppe Verdi	Macbeth	2
Bohuslav Martinů	Hry o Marii	2
Richard Wagner	Bludný Holanďan	2
Wolfgang Amadeus Mozart	Così fan tutte	2
Richard Wagner	Tannhäuser	2
Franz Lehár	Země úsměvů	2
Benjamin Britten	Albert Herring	1
Gottfried von Einem	Dantonova smrt	1
Georg Friedrich Händel	Julius Caesar	1
Josef Mysliveček	Tamerlán	1
Iša Krejčí	Pozdvížení v Efesu	1
George Gershwin	Porgy a Bess	1
Bohuslav Martinů	Mirandolina	1
Karel Kovařovic	Psohlavci	1
Pietro Mascagni	Sedlák kavalír	1
Karel Horký	Jed z Elsinoru	1
Zdeněk Fibich	Šárka	1
Emil František Burian	Maryša	1
Sergej Prokofjev	Zásnuby v klášteře	1
Sándor Szokolay	Krvavá svatba	1
Bohuslav Martinů	Trojí přání aneb vrtkavosti života	1
Giacomo Puccini	Manon Lescaut	1
Alban Berg	Lulu	1
Christoph Willibald Gluck	Alcesta	1
Nikolaj Rimsky-Korsakov	Zlatý kohoutek	1
Ilja Hurník	Dáma a lupiči	1
Giuseppe Verdi	Falstaff	1
Dmitrij Šostakovič	Nos	1
Alexandr Borodin	Kníže Igor	1
Paul Dessau	Lukullovo odsouzení	1
Carl Orff	Chytráčka	1
Karel Horký	Svítání	1
Alban Berg	Vojcek	1
Stanislav Moniuszko	Halka	1
Claude Debussy	Pelleas a Melisanda	1
Sergej Prokofjev	Semjon Kotko	1

Ján Cikker	Juro Jánošík	1
Rodion Ščedrin	Mrtvé duše	1
Bedřich Smetana	Čertova stěna	1
Sergej Prokofjev	Příběh opravdového člověka	1
Richard Wagner	Mistři pěvci norimberští	1
Nikolaj Rimsky-Korsakov	Pskoviťanka	1
Gustav Albert Lortzing	Car a tesař	1
Josef Berg	Johanes doktor Faust	1
Otmar Mácha	Růže pro Johanku	1
Carl Maria von Weber	Čarostřelec	1
Giuseppe Verdi	Simon Boccanegra	1
Mečislav Vajnberg	Portrét	1
Karel Horký	Atlantida	1
Václav Felix	Mariana	1
Georg Friedrich Händel	Rodelinda	1
Modest Petrovič Musorgskij	Chovanština	1
Bedřich Smetana	Dvě vdovy	1
Miloš Vacek	Kocour Mikeš	1
Gaetano Donizetti	La Favorita	1
Wolfgang Amadeus Mozart	Únos ze Serailu	1
Ermanno Wolf-Ferrari	Náměstíčko	1
Jules Massenet	Werther	1
Bohuslav Martinů	Čím lidé žijí	1
Gaetano Donizetti	Poprask v opeře	1
Jan Novák	Dulcitius	1
Evžen Zámečník	Brouk pytlík	1
Ludvík Poděšť	Hrátky s čertem	1
Gioacchino Rossini	Italka v Alžíru	1
Georges Bizet	Lovci perel	1
Giuseppe Verdi	Trubadúr	1
Camille Saint-Saëns	Samson a Dalila	1
Gaetano Donizetti	Lucia di Lammermoor	1
Maurice Ravel	Dítě a kouzla	1
Gaetano Donizetti	Nápoj lásky	1
Richard Strauss	Salome	1
Umberto Giordano	Andrea Chénier	1
Jaroslav Křička	České jesličky	1
Giuseppe Verdi	Maškarní ples	1
Arrigo Boito	Mefistofele	1
Engelbert Humperdinck	Perníková chaloupka	1
Johann Strauss	Cikánský baron	1
Johann Strauss	Netopýr	1
Jacques Offenbach	Perikola	1
Richard Strauss	Elektra	1
Erich Wolfgang Korngold	Zázrak Heliany	1

Giuseppe Verdi	Sicilské nešpory	1
Benjamin Britten	Sen noci Svatojánské	1
Gaetano Donizetti	Maria di Rohan	1
Oskar Nedbal	Polská krev	1
Marko Ivanović	Čarokraj	1
Bohuslav Martinů	Epos o Gilgamešovi	1
Henry Purcell	Dido a Aeneas	1
Amilcare Ponchielli	La Gioconda	1
Kaija Saariaho	Láska na dálku	1
Gioacchino Rossini	Hrabě Ory	1
Francis Poulenc	Lidský hlas	1
Marko Ivanović	Monument	1
Benjamin Britten	Peter Grimes	1
Georg Friedrich Händel	Alcina	1